

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA STEV. 6 TELEFON 31-22 do 31-26

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERATNI ODDELEK LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ST. 9 TELEFON 33-32, 33-33

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Samo v svobodi se razvijajo ustvarjalne ljudske sile

Govor predsednika Narodne vlade Slovenije Borisa Kidriča na Jesenicah

Tovariši in tovarišice! V imenu Izvršnega odbora Osvobodilne fronte in v imenu Narodne vlade Slovenije vas pozdravljam in se vam zahvaljujem za povabilo na to lepo prireditev. Pozdravljam prireditelje, sindikate in prosvetna društva, naše tovarne in vasi ter vse, ki so sodelovali in ki sodelujejo na tej prireditvi. Zahvaljujemo se vsem Gorenjcem, ki niso dali samo krvi v borbi za svobodo, temveč dajejo še danes velik delež v naši borbi za obnovo, v borbi za srečnejšo svobodno bodočnost našega ljudstva, v naših naporih za zmago resnične kulture in resnične prosvete.

in tovarišice, in da je zato usoda v naših rokah. In te, torej naše ljudske demokratične svobode ne izpustimo nikoli več iz svojih rok. Zato pa je potrebna požrtvovalnost. Kot smo se žrtvovali za svobodo, tako smo pripravljani dati iz sebe vse in smo pripravljani na vse napore za srečnejšo bodočnost nas in našega potomstva. Prav dobro vemo, da jih je še nekaj, ki jim ta naš svobodni razvoj ni všeč. Še jih je nekaj, ki se spotikajo ob vsakem našem uspehu, ki se spotikajo ob vsaki naši novi zmagi, ki se spotikajo ob vsakem zboljšanju ekonomskega položaja našega ljudstva. Kdo so ti ljudje? Ti ljudje so izdajalci. In prav tako, kot so pomagali okupatorju, prav tako tudi še danes izven naših meja izdajajo naš narod. Ti ljudje so Krek in njegovi podrepani od zunaj in doma. To so tisti ljudje, ki jih danes ni sram delati proti temu, da bi mirovna konferenca priključila Primorje s Trstom Jugoslaviji. Znano je, vsepovsod je znano, da je naše ljudstvo enotno. Toda ta veličastna enotnost našega ljudstva nikakor ne pomeni, da se tudi po naši domovini ne potepa nekaj sovražnikovih agentov. Po čem jih boste spoznali? Spoznali jih boste po tem, da izkoriščajo vsako najmanjšo težavo za to, da bi vzbujali nezadovoljstvo. Spoznali jih boste po tem, da godrnjajo, namesto da bi delali tako, kakor dela vsak konstruktiven državljan, da bi namreč pomagali, da se stvari uredijo. Oni se ne upajo priti med naše ljudske množice odkrito na dan z besedo proti Osvobodilni fronti, ne upajo si priti na dan z geslom proti Titovi Jugoslaviji, z gesli proti naši novi ljudski demokratični svobodi. Ne, s takimi odkritimi besedami ne upajo priti na dan zato, ker vedo, da bi jih naše ljudske množice pomendrale. Zato je njihova taktika preračunana drugače. Njihova preračunana taktika je usmerjena izrečno v to, da izkoriščajo težave, seje nergaštvo in razbijajo divno, s krvjo priborjeno, s krvjo zapečaten in iz krvi zrastle enotnosti našega ljudstva. Naš odgovor na ta podla stremeljenja podlih izdajalcev je samo eden: tisto enotnost, s katero smo zmagovali v najtežjih časih; tisto enotnost, s katero smo si priborili svobodo, kakršno uživamo danes; tisto enotnost, ki je hkrati najvažnejša pridobitev našega osvobodilnega boja samega; to ljudsko enotnost naših ljudskih demokratičnih množic bomo ohranili za vsako ceno proti slehernemu proti vsakomur. Ta ljudstva enotnost je danes utelešena v naši Osvobodilni fronti, v tej vseljidski organizaciji našega naroda, v tem sestavnem delu enotnosti vseh jugoslovanskih narodov pod Titovim vodstvom, v tej osvobodilni organizaciji, ki nas je vodila od zmage do zmage in ki nas je privedla v svobodo, v

tej organizaciji, ki nas bo vodila od zmage do zmage tudi vnaprej in ki nam bo zajamčila uspehe vseh naših naporov za obnovo in srečnejšo bodočnost ljudstva. Prav sedaj je naša dolžnost zavarovati enotnost, popolnoma nezlomljivo enotnost Osvobodilne fronte, bolj kakor kdaj koli prej. Prav v današnjih časih je dolžnost ljudskih množic, da se še tesneje združijo v Osvobodilno fronto. Osvobodilna fronta je organizacija ljudskih množic. To je vaša organizacija. Z njo smo si kovali svojo svobodo in z njo si bomo kovali svojo svobodo tudi v bodoče. Tej Osvobodilni fronti, tem njenim naporom, se moramo zahvaliti za vse pridobitve, med katere upravičeno štejemo tudi današnjo veličastno prireditev. Brez enotnosti v Osvobodilni fronti naše zmage pač nikoli ne bi bilo. Brez enotnosti v Osvobodilni fronti ne bi bilo tako sijajne sprostitve ljudskih energij v borbi za svobodo, za demokracijo, v borbi za novo domovino in v borbi za našo prosveto. Ta narod, ki je znal skovati svojo enotnost v okviru takega mogočnega demokratičnega gibanja, da s tem ni koristil samo sebi in vsem jugoslovanskim narodom, ampak je s tem koristil tudi vsem velikim zaveznikom, prav ta narod ima še tembolj svojo naravno pravico, da se njegovi deli, — tudi tisti, ki z njim še niso bili združeni, — enkrat za vselej z njim združijo. To pravico smo si priborili, pravilneje, utrdili s svojo krvjo. Nismo krvaveli štiri leta samo zase, štiri leta smo krvaveli tudi za vse naše zaveznike. Nihče torej ne more reči, da nismo izpolnili vseh dolžnosti do svojih zaveznikov. Naša pravica je, da zahtevamo to, kar nam pripada po naravi sami, kar zahteva narava, da se nam da. Morda je že blizu čas, ko se bo še za zeleno mizo krojila usoda naših odtrganih delov. Zato je za nas tem večje važnosti, da se prav v tem času, da se prav danes zavedamo in da poudarimo potrebo po svoji enotnosti, po strnjivosti vseh tistih, ki se zavedajo, da so državljani nove Jugoslavije, da so patrioti nove Jugoslavije, da so patrioti svojega naroda, da so zavedni demokrati. Naj končam z vzklikom, ki najbolj poudarja pomen te prireditve: Živela naša ljudska prosveta, ena izmed velikih pridobitev naše osvobodilne borbe! Živela naša Osvobodilna fronta in njena neporušljiva enotnost! Naj gre Ljudska fronta pod Titovim vodstvom tudi v bodoče od zmage do zmage!

Kakor je stremel po napredku in izpopolnitvi v poklicnem znanju — jeseniški revir premore danes obilico v visoki meri kvalificiranih delavcev vseh kovinskih in sorodnih strok — tako ga je zmerom željalo po umetniškem dojemanju in izživljanju, po pesmi in knjigi, po glasi in odskem delu. In ker je že Triglav njegov najbližji sosel, se je jeseniški delavec, izobraženec, pa tudi kmečki človek z ljubeznijo in uspehom posvetil alpinistiki in drugim športnim panogam. Za ustvaritev veličastnega spreveda, ki smo ga videli v nedeljo dopoldne, in nastopov, ki so bili naznanjeni nanj, so morali prireditelji izvršiti brez dvoma goro težkega, odgovornega, skrbno preneženega pripravljalnega dela, za katero jim je predsednik vlade izrekel zasluženo zahvalo in pohvalo. Triumf pa je vendar mogel biti tako prodoren in silovit samo, ker je bilo to delo zgrajeno na bogati, iz roda v rod ljubosumno čuvani kulturni dediščini naše Gorenjske, a posebej še na čvrsti delovni povezanosti vseh ustvarjajočih, delavcev, kmetov in izobraženstva. France Prešeren ni bil zahtevan od tod doma — v vseh ljudeh tega kraja je našo pokončnega, vedrega, razgledanega, nekaj tiste slovenske samozavesti in slovenske širine, ki diha iz njegove pisane besede. Nedeljska kulturna manifestacija je bila plod tega skupnega znanja in tvorne moči, delo visoke Gorenjske kot ustvarjajočega, borilnega, kvišku stremega kolektiva. Bili sme priče visoke, spoštovanja vredne ljubezni do dela — delavci in kmetje so nam v slikovitih prizorih prikazali način in

uspeh svojega napora in svoje stremeljenje po izboljšanju dela in izdelka. Nedeljski spreved na Jesenicah je bil nekakšna revija zgodovine, strmečim očem je odprl razgled v preteklost, sedanjost in prihodnost, ki jo slutimo in verujemo vanjo, a bil je predvsem ena sama veličastna izpoved veselja do dela. Bil je to spreved vedre, v radosti nad osvobojenjem uživajoče delovne množice, ki se hkratu zaveda svojih nalog v tem velikem, prehodnem času, svojih nalog v obnovi domovine in izgradnji ljudske oblasti, množice, ki živo občuti potrebo po čim tesnejši spojitvi vseh, ki delajo. Bila je to v resnici veličastna manifestacija enotnosti vsega slovenskega naroda. Sam položaj Jesenic ob vznožju Karavank in Triglava, a posebej še navzočnost tisočev primorskih rojakov in odposlanstva koroških Slovencev, ki so se kljub najtežjim razmeram udeležili slavlja, sta jeseniškemu festivalu nujno dala značaj mogočne, slovesne manifestacije po združitvi vseh Slovencev v svobodni Sloveniji, v okviru svobodne demokratične federativne Titove Jugoslavije. V celoti je kulturni festival na Jesenicah podal nazoren pogled, kakšna bo prihodnost manifestacija delovnih množic velikega obsega v naših dneh. Zaradi obilice bogastva, ki ga v ljudskih običajih, nošah in podobnem premora ta del slovenske zemlje, tega zgleđa pač ne bo mogla zlepa kakšna podobna prireditev doseči. Prav zato pa nam mora biti jeseniško doživetje toliko bolj plamteča pobuda v našem prosvetnem in podrobnem organizacijskem delu. L. M.

»Zemlja in bogastvo, ki je v njej, naj bo last ljudstva, ki na njej živi in od nikogar drugega!« Vso noč od sobote na nedeljo so rakete vseh barv risale po nebu vse mogoče črte, razsvetljevale dolino in obraze tisočev ljudi, ki so prišli na Jesenice. Partizanska in narodna pesem je odmevala vsepovsod. »Nepregledne množice se zgrinjajo Ob petih jutraj je bila budnica. Jeseniška godba je igrala koračnico »Komandant Stane«. Tudi Stane je bil Gorenjec, se boril in umrl za to svobodo, ki jo gorenjsko ljudstvo doživlja te dni. Kakor da bi se vrnil in se veselil z vsemi skupaj, je donel naprev njegove koračnice v srh svobodnih ljudi. S soncem, ki je pravkar izšlo, so prihajali v mesto vedno novi in novi gostje. Na okrašenih vozovih so ljudje vriskali in peli, se smejali in jokali od sreče, da je že vendar napočil čas, za katerim je slovensko ljudstvo tako hrepelo. Primorci so se srečali s Korošci, se objemali brez besed in pripovedovali drug drugemu s solzami v očeh, kako jim je hudo, da pri njih še ni tako kakor na Jesenicah, na Gorenjskem. »Vi ne veste, kaj imate!« je rekla primorska starica jesenški ženi, ki je krasila Titovo sliko. »Morje narodnih noš je jemalo človeku vid. Narodna noša!« »Švaba nam jo je hotel ukrasti. Toda pogled tovariš!« Se nikoli toliko narodnih noš v enem dnevu in v enem mestu. Gorenjke in Gorenjci so tudi z narodno nošo dokazali, kako zvesti so ostali domovini. Čuvali so jo kakor svoje oko, v nočeh jo skrivali in pazili, da ne bi prišla hudiču v roke. In so jo tudi očuvali in v teh velikih dneih oblekli s takšnim občutkom, kakor še nikoli prej ne. Desettisočglava množica se srečuje in pozdravlja. Od devetih so prišli gostje iz Ljubljane. »Živel naš tovariš Kidrič!« »Pozdravljen tovariš Leskošek!« »Naj živi tovariš Marjan Brečelj!« Iz tisoč grl so doneli pozdravi našim voditeljem, ki so v spremstvu člana Izvršnega odbora tov. Lidije Šentjurčeve, tov. generalnega poročnika Pelka Dapčevića, komandanta IV. Armije in drugih predstavnikov vojskih in civilnih oblasti zasedli mesta na tribunah. Kar so pripravili Jeseničani za te dneve, je tako veliko in tako razsejalno, da ni nič čudnega, če ti skoraj vsak primorski in koroški rojak reče: »Prišli smo na Gorenjski moč in borbeni, odhajamo nepremagljivo. Povorko, kakršne Gorenjska še ni videla, je otvorila partizanska konjenica. Fantje-korenjaki, na bistrh konjih, so nosili visoko vzdignjene zastave: slovenske, jugoslovanske in zastave nam najdražje zaveznice Sovjetske zveze. Fanfare so odjeknile, ljudstvo, ki je v gostih špalirjih pričakalo veličasten spreved, je vzvalovalo in burno pozdravilo pionirje, ki so oblečeni v rdeče, modro in belo, predstavljali živo slovensko zastavo s peterokrako zvezdo. »Pregnali so nas!« je predstavljala skupina, ki se je pomikala za pionirji. Ta slika iz leta 1941. in 1942., ki je vsem zavednim Slovincem v živem spominu, je napravila na dvajsettisočglavo množico globok vtis. Močje in ob spominu na vse tiste, ki so bili pregnani in ki se niso vrnili na svojo rodno grudo, je ljudstvo pričakalo. Jeseniške matere, ki so izgubile svoje sinove in moče v veliki domovinski vojni, so se v črno oblečene pomikale mimo ljudstva, ki je vse

Manifestacija enotnosti slovenskega naroda

Jeseniški festival, ki se ga je udeležilo nad 20.000 Slovencev iz vseh krajev, so počastili z obiskom tudi člani narodne vlade s predsednikom Kidričem na čelu

Jeseniško doživetje

V teh dneh, odkar smo iz polnih duš zadihali v svobodni Titovi Jugoslaviji, smo doživeli že vrsto množičnih prireditev, na katerih je dal narod duška svoji radosti nad zmago in sprostitvijo gnetnega in duhovnega življenja v novi ljudski državi. Kar smo v soboto in nedeljo doživeli na Jesenicah, pa je bilo nekaj edinstvenega, da nam bo na veke ostalo v spominu ne samo kot prireditev izrednega sloga in izrednega obsega, temveč tudi kot globoka, močna manifestacija narodne enotnosti, ki ji je dala posebnega poudarka še navzočnost predstavnikov narodne vlade in ki ji je dal polnega izraza v svojem govoru predvsem predsednik narodne vlade tovariš Boris Kidrič. Prireditelji, ki je bila prvotno zamišljena kot kulturna manifestacija vseh krajev in vseh delovnih stanov visoke Gorenjske ob sodelovanju gostov iz ostalih pokrajin Slovenije, a posebej še iz Primorske in Koroške, se je na ta način razvila v veličastno politično manifestacijo, ki je pred obličjem domovine in pred svetom odločno, mogočno zastavila naše upravičene narodne zahteve. A kakor je bila jeseniška kulturna prireditev nekaj izrednega, nas v nekem smislu vendarle ni presenetila. Jeseniški kot s svojo staro železarsko industrijo in njegova najbližja okolica sta bila od nekdaj torišče dragocene, zavidanja vredne kulturne tradicije. Ne daleč od tod je Vrba, od koder je France Prešeren doma. Čez Karavanke ni daleč do zibelke politične in kulturne suverenosti koroških Slovencev, triglavski masiv sam ni mogel ločiti Savske doline od bratov na južnem robu domovine, od Primorske. V našem industrijskem delanju in nehanju so Jesenice po visoki zavednosti ter politični in kulturni razgledanosti svojega delavstva zavzemale zmerom vidno mesto. Kakor je jeseniški delavec od nekdaj kazal živo zanimanje za svojo strokovno in politično organizacijo, tako se je zmerom z živo vnamo posvečal prosvetnemu delu.

Gorenjska v svobodi

To, kar se je dogajalo na Jesenicah in po vsej Gorenjski 1. in 2. septembra, se je lahko zgodilo samo v resnični svobodi ljudstva, ki je stoletja in stoletja sililo zaman iz noč in okov. Prosta vseh protiljudskih sil se je Gorenjska v dneh svojega kulturno-prosvetnega festivala oblekla tako praznično, zapela tako iskreno in zavriskala tako na glas in od srca kakor še nikoli!

Na našem velikem narodnem prazniku 1. in 2. septembra bomo povežali naša srca še tesneje in izpovedali svetu, da je naša s krvjo pridobljena Titova Jugoslavija naše najdražje, in zahtevali, da pridejo pod našo streho naši bratje onstran kirovskih črt.

Ze v soboto popoldne so prišli prvi gostje, prvi in tudi najdražji in najljubši: Primorci in Korošci! Primorci so blizu pet tisoč, Korošci samo šestdeset — oblast jim ni dovolila pot k bratom. Večina izmed njih je morala Dravo preplavati... Do danes ni Gorenjska še nobene-gosta na tako prisrčen način sprejela kakor te brate, ki ob Zili in Soči hrepene samo za enim: da se združijo za vedno z brati, od katerih jih hočejo ločiti. Za Primorci in Korošci so prihajali tudi drugi. Ni kraja v Sloveniji, ki ne bi poslal svojega zastopstva. Množice so se zgrinjale z vseh strani, na vozovih, vlakih, peš in dvokolesih so prihajali na Jesenice, ki so jih vse okrašene sprejemale. Dva in trideset kilometrov venec so spletle jeseniške žene, mladna in pionirji in sedemsto smrekovih mlajev so postavili jeseniški močje in fantje!

Pozdravljeni, kladivarji in ratarji Gorenjske! Pozdravljeni bratje in sestre Koroške in Primorja v naši skupni družini! S temi besedami, ki jih je zapisalo gorenjsko srce, so bili sprejeti vsi, ki so doživeli ta dva velika dneva svobodne Gorenjske. Pričetek festivala V soboto ob petih popoldne je bila otvoritev festivala. Na igrišču »Bratstva« pod Mežakljo so zadonele fanfare in oznanile, da se pričinja slovesnost, v kateri bo Gorenjska z jasno besedo povedala, kaj je in kaj hoče! Sonce, ki se je potapljalo za Mežakljo, je bilo prča nepopisnemu navdušenju in sreči, ki je zarello iz oči slehernega Gorenjca in gosta. Strel iz pušk in strojnic so se odbijali od Mežaklje pa do Mrce in Jelenkama, se vzdignili v nebo in povedali, da tu živi ljudstvo, ki je in ki bo vedno branilo svoje pravice! Veličastna razsvetljava Mrak je že objel Jesenice, ko so prinesli mladinci iz tovarne prižgano bakljo, s katero so prižgali luč! Zvečer so predvajali na istem prostoru Klinarjevo dramo iz narodne preteklosti »Plavž«. Ljudstvo, ki ga je bilo od minute do minute vedno več je v velikim doživetjem spremljalo dejanje, ki je prikazovalo, kako so se že naši dedi borili proti tujcu.

Spreved tisočev Povorko, kakršne Gorenjska še ni videla, je otvorila partizanska konjenica. Fantje-korenjaki, na bistrh konjih, so nosili visoko vzdignjene zastave: slovenske, jugoslovanske in zastave nam najdražje zaveznice Sovjetske zveze. Fanfare so odjeknile, ljudstvo, ki je v gostih špalirjih pričakalo veličasten spreved, je vzvalovalo in burno pozdravilo pionirje, ki so oblečeni v rdeče, modro in belo, predstavljali živo slovensko zastavo s peterokrako zvezdo. »Pregnali so nas!« je predstavljala skupina, ki se je pomikala za pionirji. Ta slika iz leta 1941. in 1942., ki je vsem zavednim Slovincem v živem spominu, je napravila na dvajsettisočglavo množico globok vtis. Močje in ob spominu na vse tiste, ki so bili pregnani in ki se niso vrnili na svojo rodno grudo, je ljudstvo pričakalo. Jeseniške matere, ki so izgubile svoje sinove in moče v veliki domovinski vojni, so se v črno oblečene pomikale mimo ljudstva, ki je vse

Člani narodne vlade Slovenije s predsednikom Borisom Kidričem na čelu pri jeseniških svečanostih — Poleg predsednika vlade minister za industrijo in rudarstvo Leskošek

oslozno pozdravljalo te mučenice, ki so rodile sinove, junake, ki so umrli za svobodo. Tih hvalaznost ljudstva je spremljala te velike žene v povorli.

»Matero so krvavele, toda lesovi so zasumeli, pršli so partizani, zagrabili orožje in se pogrnali v boje. Vse to gre mimo ljudi, tako živo in resnično, kakor je tudi bilo.

Dachau — Buchenwald — Ravensbrück — Kamenje na hrbit slovenskih ljudi, bič v rokah nacistov, lakota in nezlomljivo upanje, da bo enkrat te drugacije.

Mauthausen s krstami — Krematorij, ki je požrl toliko naših ljudi... »Telesa naše res so utrudili, a volje naše niso zlomili!«

govore ljudje — mladi.

Za tem delom povorke, ki je predstavljal del naše največje bolečine, so prišli Korošci in Primorci.

Mežaklja, Mirca, Jelen Kamen, Golica, Ročca in tisti zlati partizanski Rotvi so zatrepali, kot je vzdihlo srce vseh tisočev, ki so ta trenutek pozdravljali najljubše brate iz Primorske in Koroške. Preganjani in zaničevani so prišli na Gorenjsko, da bi si ogledali svoja srca v svobodi, toda iz njihovih ust ni besede malodušja. »Mi hočemo našo vojsko v naše kraje!«, »Mi smo Titovi!«, »Hočemo republiko!« Beseda za besedo, stavek za stavkom prihajajo iz prs naših zaslužnih bratov.

Po cesti se pomika voz z napisom »Tolminc«. Na vozu Tolminke, okrog njih »modra črta« — moder črt. »Proč z njim, tudi mi hočemo svobodno dihati, pustite nas z brati živeti!« vzključujejo Tolminke in že strgajo s silo naplavljeno »modro črto«.

Obsuti s cvetjem in spremljani z vzkli ki in ljubeznijo se več kot kilometer dolga kolona naših bratov od Soče in Zile pomika naprej.

Za njimi prihaja Gorenjska! Vojska, naša vojska, sami go-

renjski korenjaki korakajo po cesti svobodnih Jesenic. Za njimi planšarji, ki nudijo članom naše vlade, ljudstvu in vojski zabeljene žgance. Lep je naš pastirski stan, osvobodil ga je partizan!

Na sledečem vozu Triglav, ob njem Gorenjka, ki je pretrgala suženjske okove: »Prosta za vedno, svobodna in srečna v Titovi Jugoslaviji!«

Mladina s Titovo in Prešernovo sliko, pionirji, ki so najprirednejši v zbiranju starega železa. Strumno korakajo mimo žerjave v tovarni, ki dviga staro železje in ga nosi tja, odkoder bo prišlo novo.

Slede sportniki, obrtniki iz tovarn ki vsak na svoj način prikazuje delo in sejoje, ličkajo in mlatiyo, predejo in sekajo les ter ga žgo. Oglatji. »Delajmo za obnovo naše domovine!«

Apnenica, Plavž, Zavijačnica, pleškari, tiskarna, ki sprti tiska in doč zbranim množicam letake: »Zilja, Drava, Glina, Krka, Timava in modra Soča slovenske so vode!« — »Le v republiki je delovnega ljudstva rešitev!«

Tudi brez »ohceti« ni! Veselo vrisajo ljudje na okrašenih vozovih in v narodnih nošah.

Skupina za skupno, slika za sliko se vrsti — skoraj dve uri traja sprevod, ki je pokazal Gorenjsko takšno, kakor je v resnici.

Najlepše pa je bilo delo! Skoraj v vsaki skupini je bilo nakazano delo, obnova in želja, da se prav z delom doseže blagostanje, za katerim ljudstvo hrepeni. In Gorenjci so 2. septembra odkriti povedali, da se dela in obnove ne boje. Svobodni in brez pljavk, ki bi jim pile kri, bodo in so že krepko zagrabili za kladiva, žage in sekire, udarili in dosegli, da se nikoli več ne povrnejo časi, tisti umazani časi, ki so njim delavcem jemali pravice.

„Sodelujte v borbi za čim lepšo bodočnost naše skupnosti!“

Predsednik Narodne vlade Slovenije Boris Kidrič trgovcem

Priobčujemo govor predsednika Borisa Kidriča s posvetovanju s trgovci in gostilničarji dne 1. septembra v Ljubljani.

»Naj ob tej priliki, ko se je zastopstvo Narodne vlade Slovenije prvič sestalo z vami, izročem v imeu Osvobodilne fronte in Narodne vlade Slovenije predvsem zahvalo vsem tistim slovenskim trgovcem, ki so pomagali naši narodno-osvobodilni borbi, bodisi materialno, bodisi s tem, da so stajali na razpolago prostore, bodisi s tem, da so nam dobavljali blago. Številno tistih naših trgovcev, ki so se ob okupaciji ne glede na svoje politično prepričanje in na svoj svetovni nazor zavedali svoje nacionalne dolžnosti, se vključili v Osvobodilno fronto, pomagali Osvobodilni fronti, pomagali začetkom našega partizanstva in mu nudili pomoč tudi v njegovem nadaljnjem razvoju, številno tistih in takih trgovcev je bilo dokaj veliko. Smatram za svojo dolžnost, da se trgovcem, ki so se svoje nacionalne dolžnosti zavedali in podpirali narodnoosvobodilno gibanje v imenu Osvobodilne fronte in Narodne vlade Slovenije, na tem prvem zborovanju javno zahvalim.

Danes je prva prilika večjega, širšega in popolnejšega kontakta med trgovci in predstavniki naše vlade. Mislim, da se to naše zborovanje, katerega bi pravilneje imenovali posvetovanje, bistveno razlikuje od vseh sličnih zborovanj v preteklosti. Prej so predstavniki vlad, politiki in drugi, sklicevali ljudstvo ali predstavnike posameznih slojev takrat, kadar so jih rabili za svoje ozke koristi. To niso bila posvetovanja vlade z ljudstvom ali s politikci, ali s posameznimi sloji in njihovimi predstavniki. To niso bila posvetovanja zaradi tega, da bi se skupno pomenili, kako čim boljše urediti razmere, kako čim bolj pospešiti gospodarstvo in zadovoljiti skupnost. To niso bila posvetovanja, sklicana zato, da bi se zastopniki vlade in predstavniki oblasti učili od tistih, ki so jih sklicali. Marčev so bila to zborovanja, ki so bila sklicana le zaradi tega, ker si je s tem hotela oblast pridobiti več ugleda, ali pa si je posamezni predstavnik ali politik hotel napraviti reklamo zase.

Danes temu ni tako. Iz vsraga poteka tega posvetovanja je razvidno, da mi ne šarmto z obljubami in z demagogijo, da ne obljublamo ničesar, česar sprito težavnih povišnih razmer še ne bi mogli izpolniti. Ne sklicujemo zborovanj zaradi tega, da bi dvignili svoj ugled, temveč jih sklicujemo zato, da se posvetujemo, da silimo vaše mnenje, da nam vi kot člani našega naroda, naše narodne skupnosti in naše nove velike poslovsne Jugoslavije v resnici pomagate izvrševati našo dostikrat zelo težavno dolžnost. Prav zato smatramo ml to zborovanje ne le kot priliko, da vas seznanimo s svojimi načrti in da vas pozovemo, da nam pri izvajanju teh načrtov pomagate, temveč tudi kot priliko, da se z vami posvetujemo. Ta način, ki ga naše politično vodstvo sistematično uvaja ves čas narodno-osvobodilne borbe, je zlasti še po končanem narodnem osvoboženju bistven sestavni del naše demokracije.

Sovražne propagande. Naj v zvezi s tem opozorim samo na temeljne točke Osvobodilne fronte, sprejete na prvem kongresu. Tam je jasno in nedvoumno poudarjeno, da ne le ne bo onemogočena privatna iniciativa, v kolikor je v korist skupnosti, temveč bo pospeševana. To načelo Osvobodilne fronte, izraženo v njenih temeljnih točkah, je tudi načelo naše oblasti. Jasno je, da je sprico narodnega izdajstva, ki je bilo tu zgrešeno, prišlo precej imovine v državne roke. Jasno je, da se je na ta način okrepil državni sektor. Toda, državni sektor ne bo biti v nasprotju s posrednim delom privatne iniciative. Ustanovila se je vrsta družb, v katerih sodelujeta državni in privatni kapital. Vsi imate možnost sodelovati v teh družbah in v svojim delu tudi tam, kjer se angažira državni gospodarski sektor. Nobene ovire ni za to. Obratno, mi vas na tako sodelovanje, ki je v korist vas samih in ljudske skupnosti, pozivamo.

Jasno in glasno poudarjam: Dolžnost slehernega patriotičnega trgovca, da sodeluje z našimi ljudskimi množicami v borbi proti spekulaciji, temu najvernejšemu in najljubše obsebe vrednemu pojavu, ki smo ga, kot veste, doslej znali krepko zatirati

Veliko ljudsko zborovanje

Po povorci se je ljudstvo zbralo na igrišču pod Mežakljo. Navdušeno pozdravljeni so prišli na tribuno predsednik vlade tov. Boris Kidrič, podpredsednik dr. Marjan Brecej, minister za industrijo n. rade tov. Leskošek, komandant IV. Armije tov. generalni poročnik Pežo Dapčević, član Izvršnega odbora Osvobodilne fronte tov. Lidija Senjurova, predstavnik sindikatov, telesne kulture in raznih civilnih in vojaških oblasti. Narod jih je neprenehoma navdušeno pozdravljalo.

Po besedah tovariša Franca Skrlja, ki je vse navzoče pozdravil, je spregovoril predsednik vlade tov. Boris Kidrič. Izrekel je priznanje Gorenjcem in poudaril, da je enotnost ljudstva naše najmočnejše orožje proti vsem tistim, ki rovarjo proti nam in svobodi, ki smo si jo tako težko priborili.

Množica ga je neprestano prekl-

njala z navdušenimi vzkliki, pozdravljala Tita, vlado in obsojala izdajalce, ki danes svobodno hodijo po Trstu in Koroški.

Po govoru tov. Kidriča so spregovorili zastopniki Pr morske, Koroške, kakor tudi zastopnica primorske mladine.

Tov. Klinar, tajnik pripravljalnega odbora in glavni organ zator teh velikih dni, pa je prebral resolucijo Gorenjcev, Primorcev in Korošcev, zaveznikom.

Lep je bil pogled na tribuno, kjer so bili člani naše vlade in vojske v družbi s partizanskimi vdovami in materami padlih partizanov, prav tako lepo je bilo pogledati na tisoče in tisoče ljudi na prostoru igrišča. »Bratstva«. Navdušeni in srečni, eni in drugi, so dožveli dneve, kakršnih še ni bilo v zgodovini Jesenic.

Pozdravi maršala Tita izseljencem v Ameriki

Beograd, 2. sept. Predsednik zvezne vlade, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je poslal našim izseljencem v Severni Ameriki pozdrave. V brzojavki, naslovljeni na Ligo kanadskih Srbov v Torontu (Ontario, Kanada), pravi:

»Ob priliki Vašega sestanka v Windsoru Vam pošiljam prisrčne pozdrave. Veseli nas, da naši bratje v Ameriki niso pozabili svoje stare domovine in da so pravilno razumeli narodno osvobodilno borbo naših narodov in nas pravočasno podprli pri trudu, da prodre resnica o novi Jugoslaviji na drugo stran Oceana kljub lažem sovražništvu nove Jugoslavije. Sedaj, ko je naša domovina osvobodjena, stojte pred nami težke raloge obnove od okupatorja razrušene domovine. V svojih naporih za čim hitrejšo obnovo naše domovine naši narodi z upanjem gledajo na moralno in gmojno pomoč svojih bratov. Moja želja je, da naj bodo naši bratje Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci in Črnogorci v svoji novi domovini enotni v bratskem sodelovanju, kakor so naši narodi v novi demokratični federativni Jugoslaviji. Želim Vam uspeha pri delu. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.«

Pozdrav Slovincem po G. Matešiču v Sodburyu se glasi:

»Ko sem zvedel za Vaš kongres, Vam pošiljam tople pozdrave in Vam

želim uspeha pri delu. Slovenski narod je napisal najlepše strani svoje zgodovine v času svoje 4letne borbe v skupnosti z vsemi jugoslovanskimi narodi in z vso pravico pričakuje, da bodo ti naporj kronani z združitvijo vseh Slovincov v okviru demokratične federativne Jugoslavije. Pozdravljam Vas in želim, da bo Vaš kongres nadaljnji korak k okrepitevi Vaše enotnosti in k povečanju naporov za pomoč Vaši stari domovini. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.«

Pozdrav Ligi ameriških Makedoncev v Detroitu v Združenih državah se glasi:

»Med 4letno narodno osvobodilno borbo je makedonski narod skupno z ostalimi jugoslovanskimi narodi z junosko borbo proti okupatorju uresničil svoje stoletne sanje: priznanje narodnostne individualnosti in enakopravnosti z bratskimi narodi Jugoslavije. Sedaj ob sodelovanju vseh obnavlja svojo domovino, opustošeno v vojni. Makedonci v Ameriki, ki ste med prvimi s svojo pomočjo domovini dali dokaz o svoji visoki zavedenosti in svobodoljubnosti, tudi v bodoče ne boste obžalovali sredstev, da podprete izgradnjo Jugoslavije in bratske skupnosti jugoslovanskih narodov. Želim Vam popolni uspeh pri Vašem delu. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.«

Rok za popravke volivnih imenikov in prijavo zveznih list — 10. september

Beograd, 2. sept. Iz predsedništva Začasne narodne skupščine je dospela naslednja izjava:

Pri objavi odloka predsedništva Začasne narodne skupščine demokratične federativne Jugoslavije se je vtihotopila v dnevno časopisje napaka, tako da je kot dan, od katerega se računajo roki za popravke volivnih

seznamov in za prijavo zveznih list naveden 6. september namestu 10. september. Kot dan, od katerega dalje je treba računati omenjene roke, velja torej 10. september kakor stoji v originalu odloka, ki je objavljen v današnjih številki »Službenega lista« demokratične federativne Jugoslavije.

Zastopniki strank pri bolgarskih regentih

Sofija, 2. septembra. Včeraj popoldne so sprejeli bolgarski regenti člana osrednjega odbora bolgarske delavske social-demokratske stranke, ki je v Domovinski fronti, nato odposlanstvo bolgarske kmetijske narodne zveze in odposlanstvo skupine bolgarske delavske social-demokratske

Gradščanska — posebna avstrijska pokrajina

Beograd, 1. sept. Na podlagi poročila z Dunaja je razvidno, da je avstrijska vlada sklenila ponovno vzpostaviti Gradščansko kot posebno avstrijsko pokrajino. Sklep stopi v veljavo dne 1. oktobra.

Člani ameriškega kongresa pri maršalu Titu

Beograd, 1. septembra. Drugi dan obiska članov ameriškega kongresa v Jugoslaviji je potekel v svečanem sprejemu pri predsedniku zvezne vlade demokratične federativne Jugoslavije maršalu Josipu Brozu-Titu. Ob tej priliki je priredil v petek maršal Tito obed na čast šestim članom ameriškega kongresa. Njihovemu sprejemu so prisostvovali predsednik Začasne narodne skupščine dr. Ivan Ribar, podpredsednika Dimitrij Vlahov in Jost Rus, podpredsednik zvezne vlade in minister za konstituantno Evarđ Kardelj, minister za Informacije Sava Kosanović, tajnik Začasne narodne skupščine Mile Peruničić, nar. poslanec Vladimir Dedijer in generalni tajnik predsedništva zvezne vlade Mitar Bakšić.

Člani ameriškega kongresa so se dalje časa razgovarjali z maršalom Titom, pri čemer so se zanimali predvsem za gospodarske razmere Jugoslavije. Maršal Tito je v odgovorih poudarjal, da sta prehrana in prevoz danes najvažnejše vprašanje Jugoslavije. Prehrana je otežkočena zaradi pomanjkljaja prometnih sredstev. Člani ameriškega kongresa so se zanimali, na kakšen način bi mogla Amerika pomagati Jugoslaviji.

Med obedom je imel maršal Josip Broz Tito naslednjo združenje:

Dovolite mi, da dvignem čašo na zdravje zastopnikov ameriškega naroda, ameriških parlamentarcev, ki so nam zelo ljubi gostje. Naša je želja, da bi se ameriška javnost z lastnimi očmi prepričala o razmerah v demokratični federativni Jugoslaviji, da bi videla, kakšne so naše težkoče, s čem se moramo boriti in kaj nam je potrebno, da bi obvladali te težkoče, v katere nas je pogнал naš skupni sovražnik. Mislim, da bo obisk ameriških parlamentarcev za nas velikega pomena, ker sem prepričan, da so predstavniki ameriškega naroda brez kakih skritih misli, ker niso došli kot

novinarji ali poklicni politiki, ki bi pripadali eni ali drugi politični struji, pač pa je njihova želja, da se objektivno pouče o naših razmerah.

V Jugoslaviji ne želimo prikriti ničesar, kar se pri nas dogaja. Ako se stvarno premotore stvari, boste videli, da ves naš narod ne glede na razlike v demokratičnem političnem nazoru dela na tem, da bi se čim prej izvelike iz težavnega položaja, v katerega ga je pogнала vojna. Naša je želja, da bi nas naši zavezniki, predvsem Amerika, pri tem podprli. Nikdar nismo rekli, da nam ta pomoč ne bi bila potrebna. To bi bilo nestvarno. Nam je pomoč potrebna in želimo živeti s svojimi zavezniki v najboljših odnosih. Ni res, da ne želimo še nadalje prijateljsko sodelovati s svojimi zavezniki, s katerimi smo se skupno borili v tej vojni. Res je, da si želimo z njimi popolnega gospodarskega sodelovanja, ker je tako v interesu naše države in našega naroda, kakor tudi v interesu miru.

Želva naša velika zaveznica Amerika! Živeli naši gostje, člani ameriškega kongresa!

Na zdravico maršala Tita je odgovoril vodja ameriške delegacije g. Viktor Wiskerson s krajšim govorom, v katerem je zlasti poudaril slovo, ki obstoja med ameriškim narodom in ameriško vlado na eni ter jugoslovanskimi narodi in jugoslovanskimi oblastmi na drugi strani.

»Nam je zelo žal,« je dejal poslanec Wiskerson, »ker je čas našega bivanja v Jugoslaviji omejen. Pričakujemo, da boste vi in vaši prijatelji prišli v Washington in da bomo vam in članom vašega parlamenta priredili večerjo v našem parlamentu. Nam je zelo ljubo sodelovanje med vami in našimi predstavniki v Beogradu.«

Popolno ob 14 so ameriški gostje odpotovali iz Beograda v Bukarešto.

glavne na dotacije od ministra za finance.

Minister Sretan Žujović je nato predlagal nekaj sprememb v zakonskem besedilu in je v svojem govoru med drugim dejal: »V vsem našem gospodarskem življenju smo začeli iz nič. Zaradi tega je vse, kar danes vidimo, četudi to kritiziramo in čeprav je nepopolno, rezultat našega gosodanjega dela in življenja. Skrb za vsako paro in skrb za proizvodnjo, za vse, kar je ustvarjeno z našim delom, ni samo dolžnost in obveznost, ampak naša absolutna življenjska potreba, da ne mobiliziramo samo celotne množice, ampak tudi vse naše peccine, vse naše ljudstvo in mu začložimo in pojasmimo, da je vsak človek, vsak državljan naše države dolžan biti dober gospodar in samo zase, ampak tudi za vse našo državo in da svoj osebni interes in svoja subjektivna čustva poveže s splošnim naporom za izgradnjo dežele in našega državnega življenja. V tem oziru nosijo posebno važno odgovornost organi oblasti. Točno je, da obstoja v glavah mnogih ljudi stara predstava o stari državi in da je država za nekatere ljudi neizbrpna, neka sila izven njih, ki je dolžna samo dajati, dajati in dajati. Ti ljudje se ne zavedajo, da se je izvršila globoka izprememba v naših odnosih, da je to zdaj država samega ljudstva, da državljanje te države sodelujejo pri njeni izgradnji in da je tu ljudstvo tista gonilna sila, ki obrača koleasa našega državnega življenja in da ljudstvo ne ustvarja dobrin samo zase, ampak tudi za državo samo. Zaradi te stare predstave smo doživljali napade na državno blagajno. Vsakdo, ki je hotel, je navajel na državno blagajno in dejansko se je smatralo, da sta država in državna blagajna enostavno zabož denarja, ki mora plačevati vse, kar nekdo zahteva.

Po krajši diskusiji, ki so se je udeležili Tripko Žugić, Jaša Prodanović in Sretan Žujović, je bil zaključen pretres o zakonskem predlogu glede razpolaganja z državnimi dohodki. Glasovali so vsi navzoči člani predsedstva, razen Tripka Žugića, ki se je vzdrl glasovanja.

Tretja točka dnevnega reda je bil pretres poročila finančnega odbora o zakonskem predlogu o takсах. Pročevalec Kiro Gilgorov je med drugim dejal:

»V tem zakonskem predlogu smo se postavili na stališče, da morajo državljanje plačati samo toliko, kolikor so dolžni plačati za to, kar je za njih država storila. Zato je ta zakon mnogo bolj socialen in pravičen in je iz njega odstranjeno vse, kar ni moglo priti v sklad s takim pojmom o takсах. Z zak. o takсах si v predvojni Jugoslaviji niso mogli več pomagati strokovnjaki sami, ker je bil izredno zamotan. Ta zakon pa je dosti manj kompliciran, ker je v njem samo to, kar je zares neobhodno potrebno.«

Po krajši diskusiji, ki so se je udeležili Miloš Moskovljević, Tripko Žugić, Jaša Prodanović, Sretan Žujović in Kiro Gilgorov, so prešli na glasovanje in je bil zaključen predlog o takсах sprejet s predlaganimi popravki. Glasovanja se je vzdrl poslanec Žugić.

S tem se je zaključilo današnje zasedanje širšega predsedstva Začasne narodne skupščine. Bodoče zasedanje bodo določili pismeno.

Širše predsedstvo Začasne narodne skupščine sprejelo zakonske predloge

Beograd, 3. septembra. Dne 2. septembra je bilo zasedanje širšega predsedstva Začasne narodne skupščine, na katerem so pretresali tri poročila finančnega odbora in predlog širšega predsedstva Začasne narodne skupščine o imenovanju zvezne volivne komisije. Predlog o imenovanju zvezne volivne komisije je bil sprejet brez diskusije. V zvezi volivni komisiji so: predsednik Živko Jovanović, predsednik Vrhovnega sodišča demokratične federativne Jugoslavije, namestnik predsednika dr. Zvonimir Švrljuga, član Vrhovnega sodišča demokratične federativne Jugoslavije; člani: Vladimir Rupnik, član Vrhovnega sodišča Slovenije, Kipko Žugić, narodni poslanec, Blagoje Hadžipancev, pomočnik javnega tožila demokratične federativne Jugoslavije, Stefan Mitrović, polkovnik; namestnik članov: Adolf Huding, bivši sodnik prizivnega sodišča, dr. Miloš Zanko, pomočnik ministra za Hrvatsko, Omer Gluhčić, tajnik Zvezne narodne skupščine demokratične federativne Jugoslavije, Mino Bogdanov, načelnik zveznega ministrstva za trgovino in prekrbro, dr. Sodor Ilić, zdravnik; tajnik Dalibor Soldatić, šef oddelka ministrstva za konstituantno in njegov namestnik Milan Prelić, pomočnik ministra za pravosodje Srbije.

Poročilo finančnega odbora o zakonskem predlogu za regulacijo plačilnega prometa z inozemstvom je prečital poročevalec Kiro Gilgorov, a je takoj dobil besedo minister za finance Sretan Žujović, ki je v začetku svojega govora poudaril značaj finančnih zakonov, ki so bili dosedaj sprejeti, naker je nadaljeval:

»Že iz tega, kako se izvajaio temeljni zakoni, kakor tudi zakoni o spekulaciji, o zamenjavi novčanice, o cenah in plačah, vidimo, kako se elementi, ki jim niti malo ni šlo za koristi ljudskih množic, ne samo upirajo izvajanju teh ukrepov, ampak

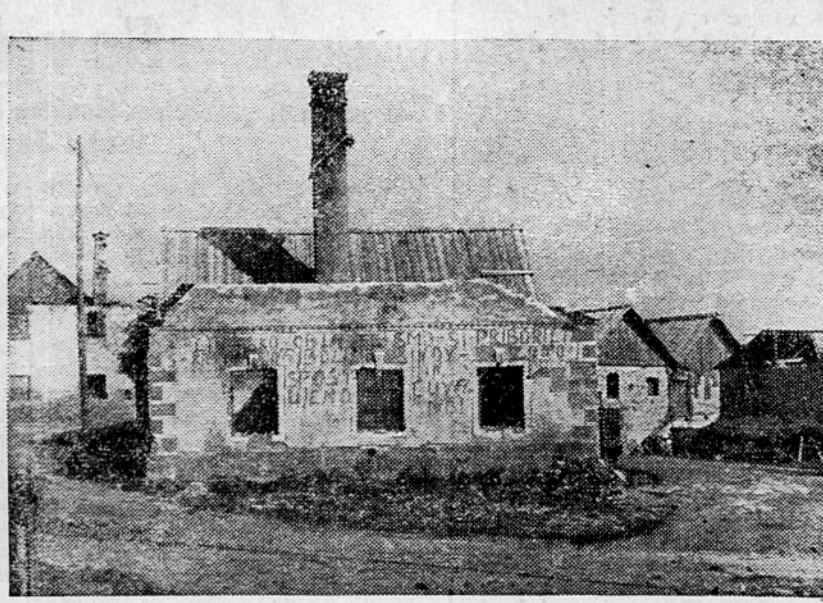
Odlikovanja

Beograd, 2. sept. Z odlokom predsedstva Začasne narodne skupščine so bili odlikovani na predlog vrhovnega poveljnika Jugoslovanske armade maršala Jugoslavije, Josipa Broza-Tita za zasluge, storjene za svobodo in za ostarvite bratstva in enotnosti med ZSSR in narodi Jugoslavije: z redom narodne osvoboditve ljudski komisar za zvezo z ZSSR Sergejčuk; z redom bratstva in enotnosti prvega reda namestnik ljudskega komisarja za zvezo z ZSSR Fortušenko, poveljnik operativne skupine Kravčenko in načelnik oddelka za oddajo CUR Zelozova.

Za zasluge za osvarvite bratstva in enotnosti med južnoslovanskimi narodi, sta bila odlikovana z redom bratstva in enotnosti I. reda polkovnik Ivan Pangarov; z redom bratstva in enotnosti II. reda kapetan Lilo M. Panov.

Primorska — dežela vesele obnove Že 100 let ni bilo take vinske letine

V zelenih dolincah med Trnovskim goram je vojna vihra uničila nesto prajzanih vasic. V Lokvah je uničenih 84 hiš. V Čepovanu stoje le zrušene. Raztresene hišice ob skalnatem robu Predmeje do Cola so porušene. Kraške Brkini so razrušeni. To je slika vseh hribovskih vasi na Primorskem. Le golo zidovje ostaja med zelenjem. Kjer je preje teklo mirno življenje, tam so sedaj tiho počelo zamenjale podrtine in skrbi. Žiliza se zima, potrebno je zgraditi streho nad glavo. Številni otroci vsekar ne morejo spat: pod njim nebom. Potrebno je rešiti stanovanjsko vprašanje.

Začasno obnovljena vas Gorenji pri Primorskem, kjer je sovražnik požgal sleherno hišo

izbrisal sleherno sled razdejanja. V Zelenu pri Idriji so nad skalnato sotesko v 20 dneh postavili: 18 m dolg most, ki nosi težo 20 ton in je visok 12 m. Pred Predmejo so na strmi skalni izročili prometnu 18 m dolg most, ki je visok nad 20 m. Most je naredil delavski bataljon II. čete XXXVI. divizije. Tako vidimo, kako

pomaga tudi vojska obnovljati promet. Na cesti, ki pelje v Tolmin, je čez bistro Idrijsko popravljeno našeto razrušenih mostov. Tako ni nikjer več prometnih ovir.

Tako Primorci s pesnjico in z veseljem obnovljajo deželo sonca, ki so ji priborili svobodo. F. B.

Svečanosti za počastitev bazoviških žrtev

Trst, 3. septembra.

Dne 6. septembra ob zori bo minilo petnajst let, ko so padli pod streli fašistov štiri mladi borci proti fašizmu: *Ferdo Bidovec, Zvonimir Miloš, Franjo Marušič in Vekoslav Valenčič*.

Tako so dobojevali svojo borbo za pravico dva Tržačana, Istran in Kraševac, ki jih je ob sodilo posebno sodišče iz Rima na smrt s streljanjem in hrbet, da bi s tem strahovalnim zgledom zatrla v Tržačanah in Primorcih hrepenenje po svobodi. Posebno sodišče v Rimu se je za ta proces preselilo v Trst, a učinek, ki ga je doseglo, je bil prav nasproten: Tleča žerjavica odpora proti fašizmu se je še bolj raznetila in ves svet je tedaj spoznal, da so ti štiri junaki le prvi glasniki splošne borbe svobodoljubnega ljudstva proti fašizmu.

Sodna razprava sama je pokazala, da so bili obtoženci dejanski predstavniki delovnega ljudstva in borbi za svobodo in enakopravnost narodov: na zatožni klopi je sedel kraški kmet poleg tržaškega delavca, nabrežinski kamnar poleg gorškega študenta. Njihova borba je pomenila prvi oborožen upor proti zanikanju osnovnih človeških pravic, za priznanje svobode jezika, vesti, pravice do dela in človeka vrednega življenja.

Njihova borba je bila naperjena proti sredstvom, ki jih je uporabljalo fašizem v svojem protiljudskem terorju in proti fašističnemu glasilu »Il Popolo di Trieste«, ki je netil mržnjo med Italijani in Slovenci.

Nikakor ni bil slučaj, da se je prva oborožena borba proti fašizmu začela v Trstu in Primorju, kajti ljudstvo, ki prebiva tod, že po naravi silno ostro občuti vsako telesno ali duševno nasilje. Dvajset let je trajal neenak boj

ljudstva proti zatiralcu, in sicer na različne načine. Ko pa je leta 1941. osvobodilna fronta slovenskega naroda razglasila nov oborožen upor, je bilo spet to ljudstvo med prvimi, ki je zgrabilo za orožje. Kljub nadčloveškim žrtvam ni odnehalo od borbe, saj uresničenje njegovih idealov svobode in pravice ni bilo še nikoli tako blizu. Na praporu ljudskih brigad iz Primorske sta poleg rdeče zvezde, skupnega simbola svobode delovnega ljudstva, zablesteli tradicionalni imeni osvobodilne borbe: *Garibaldi* in *Bazovica*.

Spomin prvih borcev proti fašizmu bomo proslavili ob petnajstletnici njihove smrti v svečanostih, ki bodo imele naslednji spored:

1. V sredo, 5. septembra ob 20.30 bo spominska proslava s slovensko - italijansko kulturno prireditvijo v dvorani Teatro Fenice, Via Cesare Batisti v Trstu.

2. V četrtek 6. septembra ob 8.30 poklonitev delegatov in pogabljenec na grobu žrtev, ki so ga našli šele letos pri Sv. Ani v Trstu. Odkritej začasne nagrobne spomenika in polaganje vencev.

3. V nedeljo 9. septembra ob 9 v Bazovici maša zamušnica in nato odkritej spomenika na morišču.

Opoldanskem odmoru bo ob 15. proslava 9. septembra, dneva splošne vstaje svobodoljubnega ljudstva proti fašizmu, in sicer z večjo kulturno prireditvijo.

Dolžnost vsega protifašističnega ljudstva Trsta, Gorice, Primorske, Istre in Slovenije je, da primerno proslavi te pomembne zgodovinske dneve in da se v čim večjem številu udeležijo predvsem svečanosti na Bazovici, ker nas bo ta skupna manifestacija še bolj povežala v delu za napredek obeh narodov, italijanskega in slovenskega.

Razmere v Krminu

Krmin, 2. sept. V Krminu in vseh okoliških vash se gibljejo znani fašisti popolnoma prosto. Mnogi izmed njih vodijo fašistično propagando, n. pr. Salvatore Torreggiano, bivši fašistični oficir »Črne brigade«, ranjen v borbah s partizani; Pagano, maršal karabinerjev, ki je odgovoren za streljanje in interniranje partizanov in aktivistov; Marjan Dante, uradnik pri davčnem uradu v Desklah, fašist-prostovoljec »Črne brigade«, odgovoren za interniranje mnogih antifašistov; Consentino, prostovoljec »Črne brigade«; Ugo Nadale, bivši poveljnik mestne straže v Krminu, in Corazza, aktivni fašist in bivši ravnatelj hranilnice v Kanalu. Anglo-ameriška oblast je bila o tem že večkrat obveščena, a še ni ničesar ukrenila.

Prav tako kot vasi so Svabi uničili mostove. Vendar so Primorci že povsod obnovili promet. Pri Dobravljah so sezidali betonske mostove in

Lesenjača sredi razrušenih Lokey

Gospodarska vprašanja našega obnavljajočega se vinogradništva

V prvem članku o našem vinogradništvu smo poleg pregleda o njega razširjenosti in pomenu pokazali na občutno škodo, ki sta mu ga prizadejali vojna in okupacija, in na glavna vprašanja obnove opustošenih vinogradov. Napredek vinogradništva pa je združen z zadovoljivo rešitvijo še mnogih drugih vprašanj. To so naloge, za katerih rešitev se naš vinogradnik zavzema, odkar se bori s svojo zemljo za čim večji in čim boljši pridelek. Marsikaj je v tem dolgem razdobju že dosegel, veliko pa bo treba še izboljšati, razširiti in okrečiti.

Važno vprašanje je trsn izbor. Prizadevanja vinarstvih strokovnjakov so v tem pogledu rodila uspeh že pred leti. Naš trsn izbor je bil izdelan kot pod dolgoletnih izkušenj naših vinogradnikov. Zato mu ni mogoče danes kaj posebnega prigovarjati. Kolikor bi potrebe in želje pokazale, da bi ga bilo treba ponovno pregledati, se to bo zgodilo v interesu resničnega izboljšanja in napredka.

Veljavni trsn izbor dopušča sajenje naslednjih belih in črnih vrst: laški riling, bel burgunde, zeleni silvanec, rdeči traminac, zeleni riling, rulandec, bela klevna, šipon, muškata silvanec, bela in rdeča žlahtina, Bouvierjeva ranina, rumeni muškat, rdeča kraljevina, zgodnji rdeči veličine, modri burgunde, modra frankinja, modra portugalka, zarvetasta črna in vrnanek. Za vsak vinarški okoliš so določene po 3 glavne bele in, kjer uspevajo, 3 črne vrste. Od namiznih vrst so bile v trsn izbor sprejete: biser iz Čabe, bela, rdeča in muškata žlahtina, Hamburg, muškata Ottonel, rumeni muškat in modra portugalka. Vse te trsne vrste so žlahtne in cepljene na ameriških podlagah.

Boj samorodnicam

Veliko pregledov dela našemu naprednemu vinogradništvu vprašanje samorodnic. Znano je, kakšne zle posledice za zdravje in družbo je povzročalo vedno uživanje zloglasne šmarnice. V predvojnih razmerah bolj proti samorodnicam skoraj ni imel uspeha. Protijudski režimi niso imeli pravega interesa, da šmarnico in druge samorodnice z učinkovito in pravilno akcijo iztrebijo. Nasadi šmarnice in drugih samorodnic (izabela, otelet itd.) so bili sicer tu pa tam opuščeni, pojavljali pa so se kmalu novi, večji in obširnejši. Tako smo po statistiki iz leta 1937 imeli nad 1000 ha vinogradov zasajenih s samorodnicami. Danes ocenjujejo strokovnjaki površino vinogradov, zasajenih s samorodnicami, predvsem s šmarnico na 1500 ha! Zanimivo in značilno je, da je največ nasadov šmarnice v mariborskem okrožju, to je v predelih, kjer pridelujejo najboljša vina. Počasi se šmarnica širi tudi v druga vinorodna okrožja, zlasti tja, kjer ni razvito sajarstvo.

Boj šmarnici in drugim samorodnicam ni samo gospodarsko vprašanje, temveč tudi socialno in zdravstveno. Posledice uživanja šmarnice so zelo globoke. Zato bo naloga naše ljudske oblasti, da na tem področju odločno poseže vmes in samorodnice, predvsem šmarnico, odpravi. Boj šmarnici bo v naši novni državi mnogo lažji, ker so bili malemu človeku, zlasti vinarjarju, ki je bil v prejšnjih razmerah velik pospeševalec šmarnice, ustvarjeni primerni življenjski pogoji. Važna naloga bo v tem pogledu dodeljena našim vinogradniškim zadrugam.

Vprašanje vnovčenja naših vinogradov. Pred vojno je bil naš vinogradnik vedno v skrbeh, kako bo vnovčil svoj pridelek. Naša vina so v primerju s drugimi jugoslovanskimi kakovostna vina. Iz drugih krajev v Slovenijo uvažano cenejše vino slabše kakovosti je močno tekmovalo z domačim na našem trgu. Domača vina so izgubljala pri nas odjemalce zlasti med revnejšimi sloji, ki jih je gospodarska kriza silila, da so se zadovoljili s cenejšim, čeprav slabšim vinom. V zadnjih letih pred vojno je bilo naše vinogradništvo vedno manj rentabilno. Značilno je, da se zato površina naših vinogradov ni zmanjšala. K odpornosti našega vinogradnika sta največ doprinesli: prirojena ljubezen do vinogradov in dejstvo, da zemlja, na kateri rasejo trte, ni posebno ugodna za druge nasade.

Pred prejšnjo svetovno vojno smo mnogo našega kakovostnega vina izvažali v severne kraje. Kasneje je izvoz naglo padel. Glavni uvozniki našega vina pred sedanjo vojno sta bila Avstrija in Čehoslovaška. Danes je glede vnovčenja naših vin položaj v mnogem drugačen in ugodnejši. Izgledi za vnovčenje so splošno dobri. Ker v Sloveniji trenutno ni prav nobenih vinskih zalog, bodo naši vinogradniki svoj letošnji pridelek z lahkoto vnovčili na domačem tržišču, čeprav bo ponudba 100%. Ker pa naša oblastva računajo z vinogradništvom in mu posvečajo vso pozornost, ni bojazni tudi za vnovčenje naših vin v bodoče. Stremi se za tem, da se našim vinom zagotovi predvsem domače tržišče. Uvoz vina v Slovenijo naj bi prišel v poštev šele, če bi domača proizvodnja ne mogla kriti vseh potreb.

Drugačni so danes izgledi za izvoz. Poleg Avstrije in Čehoslovaške, ki bosta po ureditvi mednarodnih in trgovinskih odnosov gotovo še ostali naši odjemalci, čeprav morda v manjšem obsegu, se bo na našem trgu pojavila kot kupec Sovjetska zveza, kamor je bila doslej našim vinom pot zaprta. Tako ni nobene nevarnosti, da bi naš vinogradnik ne mogel vnovčiti svojega pridelka po primernih cenah.

Strokovni pouk za trsnice

Strokovni pouk bo naš vinogradniški naraščaj tudi v bodoče dobival v vinarški šoli v Mariboru, ki bo reorganizirana v kmetijsko srednjo šolo. Vinarstvo se bo poučevalo tudi na

kmetijsko šoli v št. Juriju pri Celju in v kmetijski šoli na Grmu. Posebni vinarstveni tečajji bodo ponovno oživljeni v Pekrah in na Kapeli in na novo organizirani tudi drugod. Pomanjkljive strokovne osebe za občno. Temeljni našega novega kmetijskega in vinarstvenega šolstva, ki se sedaj polagajo, pa zagotavljajo, da bo tudi v tem pogledu v bodoče odločno boljše.

V zvezi z obsežnimi nalogami, ki so združene z obnovo naših vinogradov, so važno vprašanje naše trsnice. Pred vojno smo jih imeli precej, v bodoče se bo pa njihovo število še pomnožilo, oziroma se bodo sedanje trsnice povečale. Trsnice v Pekrah, ki so jo l. 1939 opustili, bodo obnovili in povečali. Povečana bo trsnica v Kostanjevici, oživljeni pa trsnice v Virštajnu, pri Sv. Barbari in drugod na državnih posestvih narodne imovine. Razen naštetih smo imeli pred vojno trsnice, ki bodo tudi v bodoče razvijale svoje koristno delo, na Kapeli, v Draščičih pri Metliki, na Sv. Uršuli pri Dramljah, v kmetijskih šolah v Mariboru, v št. Juriju, na Grmu in v Mali Loki.

Število zasebnih trsnic, ki jih je bilo pred vojno okoli 100, je občutno padlo. Zasebna pobuda bo dopuščena in tudi pospeševana, bo pa pod strojim nadzorom glede sortimenta kakor doslej. Praksa je namreč pokazala, da so najzanesljivejše vedno državne trsnice, kjer ne očloča špekulacija.

Vinski zakon in drugo

Stari vinski zakon iz leta 1929 je v bistvu dober, potrebno bi bilo le prenesti kaznovanje oblast iz rok sodišče v roke NOO. Sodišča niso pokazala dovolj smisla za važno vprašanje vinogradništva in so v mnogih primerih sodila premalo. Bila so premalo povezana z vinogradniškim življenjem.

Za izvajanje odredb vinskega zakona bo skrbel kletarski nadzorstvenik. Nadzorstvo bo poglobljeno in razširjeno. Preizkušnje vina sta doslej opravljali poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani in Mariboru. Vojna in okupacija sta nam v tem pogledu napravili veliko škodo. Po

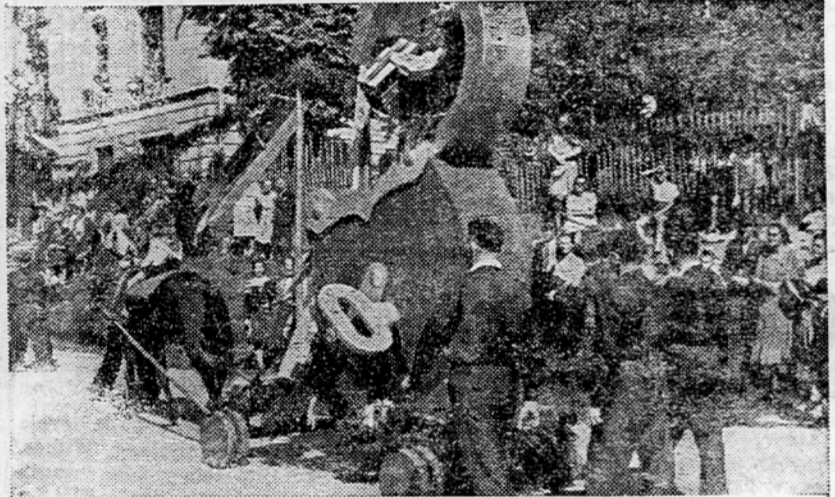
skusno in kontrolno postajo v Ljubljani, ki je bila odlično opremljena, je skoraj popolnoma uničila eksplozija na ljubljanskem kolodvoru, laboratorij postaje v Mariboru pa je bil demontiran. Obnova obeh postaj je nujno vprašanje, ker sta našemu kmetijstvu in vinarstvu potrebni.

Izgledi za letošnjo letino

Kljub škodi, ki je doletelo naše vinogradništvo v tej vojni, so izgledi za njeno postopno obnovo zadovoljivi. Naši vinogradniki se lahko že letos nadejajo obilne gmotne pomoči, ker bo, kakor kaže, letošnja letina nekaj izrednega. Če se vreme ne poslabša, bomo letos imeli vino odlične kakovosti. Če bodo vinogradniki potrpežljivi in se ne bodo pre naglili, bo letošnja letina taka, kakršne nismo imeli že 100 let. Strokovnjaki trdijo, da je bila zadnja podobna letina l. 1834. Skoro neverjetno je, da je bilo letos grozde razen laškega in renškega rizinga mehko že v prvi polovici avgusta in da je bilo v drugi polovici, pe nekad pa še bolj zgodaj, primerno za zohanje.

Največ težav je naše vinogradništvo letos imelo zaradi pomanjkljivosti letinskih moči. Orodja skoraj nikjer ni primanjkovalo, razen v krajih, kjer so izgubo orodja povzročili vojni dogodki. Modre galice je bilo pravčasno dovolj na razpolago in je njena proizvodnja zagotovljena tudi v bodoče z delom tovarn v Celju, Šabcu in Subotici. Bolezn letos ni bilo. Nekaj škode je ponekod napravila v zadnjem času toča. Do 80% so prizadeli ljutomerski, doljenlendavski in novomeški okoliši. Drugje ni bilo večjih nesreč.

Rok za trgatve je bil običajno 10. oktober. Vsem vinogradnikom priporočamo, če bo vreme ugodno, naj se ne prenaenajo s prezgodnjim trganjem. Izgledi so odlični za kakovost in količino letošnjega pridelka in bi jih bilo škoda z brezglavostjo zavreči. Naj bi bila letošnja odlična letina ugodna perspektiva za napredek našega vinogradništva v novi Jugoslaviji.

Ključavničarji v slavnostnem sprevodu na Jesenih

Pišejo nam

Na Bloški planoti

Po dolgih treh letih me je zanesla pot na Bloško planoto, kjer so bile nekdanje tako lepe vase in mala naselja. Že na prvi pogled opazim, da okupatorjeva roka pri svojem razdiralnem delu tudi tu ni počivala. Porušene kmetije in požigani domovi samevajo zdaj tam in pričaju o strahotah, ki so besnele mimo njih.

V srce tega človeku beda teh ljudi, ki so morali dolga leta prenašati nasilje, plenjenje in pustošenje. In da je bilo gorja še več, so gnusnim tujcem pomagali še domači hlapi. Saj je ravno zaradi teh padlo na jajah Bloške planote toliko nedolžnih ljudi.

Zamišljen stopam po polju, ki se kopa v poletnem soncu, med njivami, ki bodo letos bogato obrodile. Zlatorumeno pšenično klasje pada pod rokami pridnih žanjic, postaren kmetič priganja volčica.

Naproti mi pride ženica in ko mi odkriva gorje in bedo, ki jih je zadela v tej vojni, se ne more vzdržati solz. Obkle in obutve primanjkuje, zime so pa tod okrog tako dolge in hude. Vendar so hvalježni, da so po dolgih letih spet dobili sol, sladkor in še kaj, kar je bilo redkost v teh krajih. Pa srečni so, da zvečer lahko ležejo mirno počivati in se jim ni treba več skrivati po gmajnah.

Pridno je to ljudstvo in revno, a vendar goji svetle nade v svojih srcih:

»Čeprav je težko v začetku, saj vsaka vojska samo uničuje, kmalu bo boljše, delali bomo in si med seboj pomagali, pa bomo spet kaj imeli.«

Res so delavni ti ljudje. Če se ozreš po tistem obsežnem polju, se ti čudno zdi, kako so mogli obdelati toliko zemlje, ko manjka vprežne živine in krepih možkih rok, ki bi prijele za delo. In to uganko ti kar sami razložijo: »Od ranega jutra do pozne noči delamo, z živino pomagamo drug drugemu, naše ženske hite od nje do njive.«

Tako živijo, tako se trudijo in premagujejo svoje težave. Tona

Tudi Rajko je moral pasti ...

Ko se spominjamo neštehtih znanih in neznanih tihih junakov in borcev, ki so dali svoja življenja za lepšo bodočnost Koroske, je prav, da se spomimo tudi tovariša Rajka Kotnika, bivšega nameščena jezikarne v Guštanju, ki ga je gestapovsko sodišče v Gradcu lani septembra obsodilo na smrt.

Rajko je izšel iz tiste naše borbeno mladine, ki se je našim narodnim zatiralcem že v bivši Avstriji z vso odločnostjo postavila po robu. Videli smo ga kot mladega borca med judenburškimi uporniki, kmalu nato pa že v Malgajevem odredu v Guštanju, kjer je z vsem srcem sodeloval pri osvoboditvi Mežiške doline in Koroske.

Po nesrečnem plebiscitu se je ustabil v Guštanju, počival pa ni. Nemurno je nadaljeval svoje delo. Pri srcu mu je bil posebno Rdeči križ, ki mu je posvetil ves svoj prosti čas. Njegova zasluga je, da je bilo v Guštanju zgrajeno moderno kopališče, ki donša Rdečemu križu stalne dohodke. Mnogo si je tudi prizadeval, da so junaku Malgaju v Guštanju postavili spomenik.

Kakor je nesebično in požrtvovalno deloval na socialnem področju, tako je bilo tudi njegovo delo veliko v borbi za Korosko. Tega se je dobro zavedal, zato je moral l. 1941. ob navalu Nemecev zapustiti Guštanj in se umakniti v Ljubljano. Toda iztaknili so ga tudi v Ljubljani in marca 1942 so prišli gestapovci iz Celovca, ga zgrabili na ljubljanski ulici, vrgli v avto in odpeljali v celovške ječe.

Težke muke v celovških zaporih, ki jih je junako prenašal, so trajale dolgi dve leti in pol. Kravati gestapovski justici se je zahotel njegove smrti. Z edino obtožbo, da je deloval v Osvobodilni fronti, so ga obsodili na smrt.

Dolga je vrsta junakov, ki so padli za svobodo Koroske — tudi Ti Rajko si moral pasti — a Tvoja velika žrtev ne sme biti zamed

Kamion živil za revno beneško vas

Gorica, 1. sept. Dne 29. avgusta so borci Jugoslovanske armade pripeljali v Gorenje Merso v Benečiji 32 cenov živil. Čim je prispela hrana, so fašisti zastražili kamion in zahtevali, da se živila oddajo trgovinam. Na odločno zahtevo beneškega rojaka podporočnika Ozjaka Jožka so se fašisti umaknili. Hrana je bila nato razdeljena med revne beneške družine. Prebivalstvo je silno hvaležno Jugoslovanski armadi za podarjeno hrano, saj je ta pokrajina popolnoma izčrpana.

Aretirani zločince

Gorica, 1. sept. Dne 24. avgusta je anglo-amer. policija aretirala v Gorici Terčela Zdravka iz Šturij pri Ajdovščini. Omenjeni je bil v službi pri domobranski policiji v Ajdovščini ter eden največjih zločincev v Vipavski dolini. Do sedaj je prispelo 13 obtožilnih izjav, med katerimi jih je nekaj, ki obtožujejo Terčela, da je usmrtil 16 italijanskih partizanov in enega Anžleza.

Na vesti ima še druge zločine, o katerih je preiskava v toku.

NAŠE GOSPODARSTVO

Ljubljanske nabavljajne zadruge so se združile v eno zadrugo

Ustanovni občni zbor enotne Nabavljajne in prodajne zadruge je bil pomemben praznik našega združništva

Ljubljana, 3. septembra. Po daljših, temeljnih pripravah pripravljavnega odbora se je v nedeljo dopoldne vršil na Taboru ustanovni občni zbor enotne Nabavljajne in prodajne zadruge za vse področje velike Ljubljane.

Po daljših, temeljnih pripravah pripravljavnega odbora se je v nedeljo dopoldne vršil na Taboru ustanovni občni zbor enotne Nabavljajne in prodajne zadruge za vse področje velike Ljubljane.

Poročilo pripravljavnega odbora. Tako po osvojitvi je bil s sodelovanjem inicijativnega združnega odbora za Slovenijo sestavljen v Ljubljani pripravljajni odbor iz zbornikov vseh nabavljajnih in prodajnih zadrug.

Ker vojni dogodki, razen eksplozije na glavnem kolodvoru, ki je uničila glavno poslojpe in skladišča Nabavljajne zadruge uslužbenec državnih železnic, ljubljanskih združnih prizadelci, je bilo delo pripravljavnega odbora na poti formiranja enotne zadruge olajšano.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene. Zadržniki morajo imeti priložnost, da se shajajo v svoji zadruzi in da se na pogostih sestankih lahko pomenijo o svojem združnem delu, o svojih nalogah in delovnih napakah.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Ustavimo si tako zadržane poslovilnice, da bo vsak vstopil v njihove prostore z veseljem, ker bodo sodobno in lepo opremljene.

Samostojni predlogi in zaključek

Zborovalci so ob tej priložnosti z odobravanjem sprejeli predlog, da se pošljejo za ustanovnega občnega zbora nove zadruge, v trenutku ko je stopila dejansko v življenje, pozdravne brozjavice maršala Titu, podpredsedniku vlade tov. Kardelju in predsedniku naše federalne vlade tov. Borisu Kidriču.

Minister Hebrang o odkupu žita in preskrbi pasivnih krajev

Predsednik Gospodarskega sveta DFJ, zvezni minister za industrijo Andrija Hebrang je sprejel danes predstavnik domačega tiska in dal na njihova vprašanja o odkupu, izdelavi in prevozu prejšnjega žita sledečo izjavo:

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

v 2 letih ali pa pol leta po izplačilu zavarovalnice za pogorelo poslojpe. V diskusiji so zborovalci predlagali, naj bi zadržniki pri obnovi poškodovanega doma sami sodelovali s fizičnimi, udarniškim delom.

S tem je bil dnevni red ustanovnega občnega zbora nove Nabavljajne in prodajne zadruge izčrpan. Nova zadruge je napravila prvi korak v življenje. Soglasje in trdna volja združnikov, ki sta se pokazala na zboru, sta porok, da so položeni temelji čvrsti in da bo zadruge uspevala v korist združnikov in v korist utrditve naše ljudske oblasti.

Po načrtu je treba poslati do prvega novembra iz Vojvodine v Hrvaško 8000 vagonov koroze in pšenice, v Bosno in Hercegovino 9000 vagonov, v Slovenijo 5000 vagonov, v Makedonijo 5000 vagonov in v Črno goro 4000 vagonov.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Prehrana je v tem času nedvomno najvažnejši življenjski problem, ki ga morajo rešiti naše narodne oblasti in naše ljudstvo.

Gorskega Kotara, v zimskih mesecih pa bo lahko sama dajala električni tok drugim krajem.

Uprava za elektrifikacijo Dalmacije je sestavila program elektrifikacijskih del, ki bi se izvršili v dveh petletnih letih. V prvi petletki bi se izvršila dela z namenom, da se zagotovijo veliki industriji v Dalmaciji zadostne količine električnega toka.

Imenovanje uprave Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev

Z odlokom zveznega ministra za socialno politiko z dne 28. avgusta je postavljena začasna uprava Osrednjega zavoda za socialno zavarovanje v Zagrebu.

Začasna uprava šteje 15 članov. Za člane te uprave so imenovani iz skupine delavcev v nameščene: Pavlovič Pavle, krojaški pomočnik iz Beograda, Beše Danilo, zasebni nameščene iz Novega Sada, Debeuc Franjo, kovinski delavec iz Zagreba, Minarič Rudolf, pekovski pomočnik iz Zagreba, Perko Venceslav, kovinski delavec iz Ljubljane, Činovič Safer, krojaški pomočnik iz Sarajeva, Petkovski Angel, zasebni nameščene iz Skoplja in Starovič Savo, zasebni nameščene iz Cetinja.

Minister za kmetijstvo federalne vlade Bosne in Hercegovine o zakonu o kolonizaciji

Sarajevo, 2. sept. Ob objavi zakona o kolonizaciji, ki je imel velik odmev v vsej Bosni in Hercegovini, je sprejel minister za kmetijstvo federalne vlade Bosne in Hercegovine generalni major Vlado Segrt novinarje, ki so mu postavili nekaj vprašanj v zvezi z izdajo tega zakona.

Na vprašanje: »O kolonizaciji se že mnogo govori v vseh krajih Bosne in Hercegovine. Kaj nam lahko poveste o njej?« je minister odgovoril: »Pred dnevi je bila v ministrstvu za kolonizacijo v Beogradu konferenca ministrov za kmetijstvo odnošno njihovih pomočnikov vseh federalnih vlad.

»Pravda« ob desetletnici stahanovstva

Moskva, 1. sept. »Pravda« komentira 10. obletnico stahanovstva in piše: Stahanovstvo je posledica zmage socializma v ZSSR. Nagel razvoj tega gibanja je dokazal, da sovsjetska dežela nima samo napredne tehnike, ampak tudi močnega človeka.

Celjske naročnike naprošamo, naj odslej plačujejo naročnino v PODRUČNI »SLOVENSKEGA POROČEVALCA« v Celju, Kocencova 2, poleg »Evrope«, ki sprejema nove naročnike, oglase, osmrtnice in rešuje vse reklamacije.

nice »Union« iz Zagreba, Faber Ivan, lastnik tvrdke »A. Faber in sine«, tvornice pil iz Zagreba, inž. Kenda Franc, ravatelj državnega rudnika v Velenju, Seunig Ivan, lastnik tvornice »Seta« v Tacnu pod Smarno goro in inž. Čavič Drago, uradnik ministrstva za gozdarstvo Bosne in Hercegovine iz Sarajeva.

Gospodarske vesti = Industrija perila v Sloveniji. Od večjih podjetij za izdelovanje perila, ki jih imamo v Sloveniji, so nekateri že pričeli z delom in beležijo zadovoljive uspehe.

Minister za kmetijstvo federalne vlade Bosne in Hercegovine o zakonu o kolonizaciji

Na vprašanje: »O kolonizaciji se že mnogo govori v vseh krajih Bosne in Hercegovine. Kaj nam lahko poveste o njej?« je minister odgovoril: »Pred dnevi je bila v ministrstvu za kolonizacijo v Beogradu konferenca ministrov za kmetijstvo odnošno njihovih pomočnikov vseh federalnih vlad.

»Pravda« ob desetletnici stahanovstva

Moskva, 1. sept. »Pravda« komentira 10. obletnico stahanovstva in piše: Stahanovstvo je posledica zmage socializma v ZSSR. Nagel razvoj tega gibanja je dokazal, da sovsjetska dežela nima samo napredne tehnike, ampak tudi močnega človeka.

Desetletni načrt za elektrifikacijo Dalmacije

Dalmacija ima ogromne vodne sile, ki nudijo najširše možnosti za elektrifikacijo. Zato je uprava za elektrifikacijo Dalmacije pričela s pripravljalnimi deli za izvedbo velikega elektrifikacijskega načrta, ki bo preobrazil vse gospodarstvo Dalmacije.

KULTURNI PREGLED

Delo in načrti Društva za kulturno sedelovanje s Sovjetsko zvezo

Dobra dva meseca sta potekla, odkar je bilo tudi v Ljubljani ustanovljeno Društvo za kulturno sedelovanje s Sovjetsko zvezo. S tem je bila izpolnjena stara želja nas vseh, zahteva, ki smo jo glasno povedali že l. 1940, preden je tudi našo deželo zajel val velike vojne. Ze takrat je podpisalo 40.000 Slovencev pristop k Društvu prijateljev Sovjetske zveze — s tem so manifestirali voljo našega človeka do tesne povezanosti z ruskim in z vsemi sovjetskimi narodi in znova pokazali smer, v katero naša dežela po naravnih in človeških zakonih teži.

Društvo za kulturno sedelovanje s Sovjetsko zvezo, ustanovljeno že prve tedne po zmagi v osvobodjeni Ljubljani, začelja zdaj, po uspešno zaključenih organizacijskih pripravah, z javnim delom: z organiziranjem članov, podružnic po vsej Sloveniji, od tem pa tudi že s pripravljanimi tečajev, javnih nastopov, predavanj, koncertov itd.

Celjsko okrožje pripravlja kulturni festival

Celjsko okrožje bo pokazalo uspehe svojega kulturno-prosvetnega dela v posebnem »tednu ljudske prosvete«, ki bo v Celju od 9. do 16. septembra.

Na »tednu ljudske prosvete« je prikazati razvoj kulturno-prosvetnega dela od osvoboditve do danes, in sicer: v dveh pevskih festivalih izveščnost mladinskih in odraslih pevskih zborov iz vsega okrožja, likovno umetnost v slikarski in kiparski razstavi, narodno osvobodilno borbo in tisk v fotografski in tiskovni razstavi, izvorna dela naših literatov na literarnem večeru, glasbeno življenje v Celju s koncertom, na katerem bodo sodelovali orkester, celjski pevski zbor ter solisti, pevcji in instrumentalisti; fizikolturno delo s telovadno akademijo, gledališko umetnost z uprizoritvijo drame »Kralj na Betajnovci«, izveščnost gobje na pihala s promradnim koncertom, ter moč mašvovnih govornih zborov z izvrsnim recitacijskim večerom. Poleg razstav, ki bodo odhrte vse tedne, bo spremljal kulturni festival tudi šahovski turnir.

Kaj pripravljaja Knjižni zavod OF

Knjižni zavod Osvobodilne fronte, ki je bil ustanovljen pred nekaj tedni, je izdal že vrsto brošur o političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih, nekaj lepih knjižnih del, kot n. pr. Globočnikovo umetniško mapo »Herrnvolk«, in prevzel v prodajo tudi velik del knjig in brošur, ki jih je prej izdala Propagandna komisija pri IOOF. Za prihodnje mesece je na sporeda vrsta knjig, znanstvenih, leposlovnih, umetniških in drugih. V načrtu za letošnje leto je med drugim tudi pet velikih knjig — štiri od teh so izvirne, napisane v letih osvobodilne vojne, pa še ne objavljene. Dobili bomo nov roman Prežihovega Voranca, ki se je vrnil iz taborišč in zapovor in je spet med nami. — »Jannico«, Antoa Ingolič, ki je preživel ta leta v izgnanstvu v Srbiji, je napisal zbirko novel. Zbirka novel je tudi knjiga Miška Kranjca »Tihotoljšja in pejsažir«, Ferdó Godina pa bo izdal roman »Bele tulocice«. Iz tuje književnosti bomo dobili zbirko Puškinove pesmi, Klopčičeve in Zupančičeve prevode. Vse te knjige bodo izšle še v tem letu.

M. Iljin - E. Segal, Kako je človek postal velikán

Kot prvi zvezek serije poljudno znanstvenih knjig je izdal »Nakladni zavod Hrvatske« Iljin-Segalova knjiga »Kako je človek postal velikán«. Prvi del knjige kaže človekov razvoj od nižjih vrst preko najtežjih zaprek do tiste dobe, ko je človek z delom pridobil razum in postal — po definiciji razumljivo bitje — ali pravilneje rečeno: človek delavec, kajti, kot pravi Engels, delo je naredilo človeka. V drugem delu knjige, ki ima naslov »Velikánova mladost«, sta opisala Iljin in Segal, po rezultatih etnologije in prahistorije tisti del zvevodine človeštva od prvega orodja do razdelitve dela in diferenciranja družbenih odnosov.

Na začetku knjige je rečeno: »V tej knjigi želimo pripravovedati o življenju in dogodkih človeka... o tem, kje se je človek na zemlji pojavil, kako

V nekaj dneh bo odprta v Ljubljani tudi razstava fotografskega gradiva o divjanju nacističnih top in uničevanju kulturnih znamenitosti v Sovjetski zvezi. Razstav je bila že v Beogradu, Skopljju, Zagrebu itd.

V načrtu je tudi vrsta predavanj. Profesorja Kidrič in Košir, ki sta se mudila v Sovjetski zvezi, bosta predavala v Ljubljani in drugod po Sloveniji o svojih vtisih iz Moskve in Leningrada. Pravnik dr. Kobe bo govoril o zakonskem pravu in o zaščiti mater in otrok v Sovjetski zvezi, docent Pavel Sivc pa pripravlja predavanje o sovjetski glasbi in komponistih.

Sovjetska organizacija za kulturno sedelovanje s tujino (VOKS), ki razpošilja članke o raznih sovjetskih problemih, je nekaj tega materiala poslala že tudi našem društvu: o sovjetskem federalizmu, o sovjetski dušni muziki, o delu Sostakovica za časa vojne itd. To je v glavnem gradivo za predavatelje, marsikaj pa bo izšlo tudi v tisku. Poleg tega se je že pričela izmenjava knjig s Sovjetsko zvezo in bo dobilo naše društvo v kratkem prvo pošiljko. V seriji prireditev, ki jih pripravlja društvo, bo več večerov ruske glasbe, ruskega pesništva itd. Čim prej bo ustanovljena tudi knjižnica in čitalnica, kjer bodo na razpolago knjige in tudi periodični tisk.

Ko smo snovali pred petimi leti Društvo prijateljev Sovjetske zveze, so prihajale iz vse Slovenije pristopne prijave. Danes, ko utrjujemo v svobodi stare vezi in gradimo nove, mora postati to društvo zares množična organizacija, ki bo našo povezanost tudi na zunaj manifestirala in nam kulturo ruskega in vseh sovjetskih narodov posredovala in približevala.

Društvo ima svoje prostore na Miklošičevi cesti št. 7, kjer se tudi sprejemajo novi člani.

Delovna nedelja v Ljubljani

10.980 prostovoljnih delavcev je napravilo 53.000 delovnih ur

Dožlan ni samo, kar velela mu slan, kar more, to mož je storiti dožlan!

S. Gregorič. Ljubljana je vsa zavita v meglo. Nekaj tajinstvenega se dogaja v njej in narava je sama skrbelja zato, da ne pride vse prezgodaj na dan. Počasi se prebije sonce s svojimi žarki skozi meglo, katera se počasi dviga. In res, kaj je to — naša prestolnica je obdana z obročem — toda ne z okupatorskim, ampak sedanjji je stena živih teles, ki s svojimi pridnimi rokami popravljajo, obnavljajo in ustvarjajo novo. Veselje je gledati to množico, ki s pesmi daje duška svojemuru elanu do dela. Kamor pogledaš, vidiš, kako so se odzvali vsi z dobro voljo, da pomagajo bližnjemu in vsemu narodu. Vidiš našo mladino, ki skuša biti povsod prva, ali tudi starejši ne zaostajajo za njo. Vsi tekmujejo, da bi s svojo voljo in pridnostjo čim več doprinesli k skupnosti. Skoro vsi stanovi so zastopani: od učenca, vajenca, dijaka, akademika, delavca do uradnika in še naša večerna noč zaostajati. V tekmi za čim prejšnjo obnovo naše prestolnice. Ali poleg pridnih rok si videl zjutraj, ko je bila megla še nizka, kako

jo nekateri izrabljajo, da se kot nevidni duhovi zgrube v daljavo, kjer se bodo odpeli od trudopolnega tedenskega »delca«. Ti zastopniki »delca« so vedno eni in isti, pa naj je to bilo za časa stare Jugoslavije ali okupatorske oblasti. Ti so vsi pridno »delali« le za sebe. Upajmo, da bo tudi ta kasta uvidela, da če ne pomaga drugemu, tudi drugi ne bodo nji. Zato ni čuden odgovor nekoga ljubljánčana, ki je šel prav počasi s svojo ženo na sprehod in ga je vprašal udarnik: »No, tovariš, kaj pa ti, ne boš nič pomagaj?« Vprašani: »Jaz že čez teden udarniško delam po 6 ur na dan! Takih in enakih prizorov je bilo najbrže še dosti. Zato nam ti morajo služiti za primer, da so med nami še taki, ki se ne morejo odločiti za neprazno skupno delo. Naša dolžnost je, da tudi te privedemo v našo sredo, kjer jih bomo morali vzgajati, kakor je to tov. podpredsednik MNOO povedal v svojem pozdravnem govoru pred Narodnim domom.

Toda kljub dobro pripravljeni organizaciji je treba ugotoviti, da bomo morali prihodnjič še marsikaj izpopolniti. Navajam nekaj nedostatkov: Primanjkovalo je vozil za odvažanje materiala, kar se je posebno opazilo na Mirju. Če bi bilo zadosti vozil, bi

se odpeljali še več ruševin. Ljudstvo in strokovnjaki so ugotovili, da bi bil končni uspeh še trikrat večji, če bi bilo zadosti število prevoznih sredstev. Prav tako je bilo v Šiški pri reznizi, kjer so zasipali jarke. Vodstvo pri tej skupini, ki je bila zelo velika, ni dobro razvrstilo delovnih moči. Pri boljši razvrstitvi bi se še več naredilo. Pri zasipanju mlakuže pod Rožnikom je bilo premalo delovnih sil. Vsega skupaj je tam delalo 65 oseb.

Vsi, ki so delali, in tisti, katerim je bilo s tem pomagano, so bili veseli in srečni. Prvi zato, ker so lahko pomagali, drugi pa, ker so videli, da jim je bilo s skupnim, složnim delom priranjena dosti truda, stroškov in časa.

Po končanem delu je večina delavcev prikorakala z zastavami na čelu pred Narodni dom, kjer jih je pozdravil tov. podpredsednik MNOO in se jim zahvalil za izvršeno delo.

Prihodnjič moramo napake, ki smo jih pri prvi delovni nedelji napravili, popraviti, da bo delo rodilo še več uspeha. Vsi pa soglašamo in odobravamo članek »Veselo delo in požrtvolnost« tov. T. Seliskarja, kjer je med drugim rečeno: »Brez dela ni življenja!«

V znamenju krampov in lopat

V megljenem jutru so zapeli krampi in lopate. Ljubljana se je s krepkimi zamah, bodro voljo in dovptom poslavljalá od betonskih in žičnih pregrad, v katere je za težka 3 leta gradil okupator z domačim izdajalcem

Vsa Ljubljana je v nedeljo pokazala, da se zaveda časa in njegovih zahtev. Vsi so prišli za krampe in lopate, od pionirjev do starčkov. V zgodnjih jutranjih urah so z zastavami in s petjem, veselji in razigranim odhajali na delo. Lenuhe, ki so ostali doma, je bilo sram in se niso upali pokazati na cesti, ker kamor koli so prišli, so našli na skupine zavednih delavnih ljubljánčanov. Reakcionarji in tisti, ki še do sedaj niso razumeli svoje dolžnosti, so lahko jasno videli, da zavedno ljudstvo ne samo govori o potrebnosti dela, ampak brez pomišljanja tudi prima za delo. Ta nedelja naj bo tem ljudem šola in vzgled, kako dela ljudstvo, ki se zaveda svoje dolžnosti, ljudstvo, ki ve, da bo imelo to, kar si bo ustvarilo. Ljudje, ki si bodo z delom ustvarili ljubo bodočnost, ne bodo trpeli v svojih vrstah lenuhov in zavestnih saboterjev.

Ljudstvo, ki je delalo, je lahko ponosno na svoje uspehe. Ta nedelja mu je lahko v zagotovilo, da bo z delom, z delom vseh, ki vedo, kaj delo danes pomeni, doseglo svoj cilj, boljšo bodočnost in močno jugoslovansko republiko, državo delovnih, zavednih in zadovoljnih ljudi. To nedeljo naj bi si ogledali ljubljánčane reakcionarji in izdajalci v inozemstvu, ki še vedno trobijo o terorju in nezadovoljstvu v DFJ. Naj bi si ogledali ljudstvo, ki je z navdušenjem delalo, iz zavesti, da je delo potrebno in da bomo ravno z delom pokazali izvržkom, kaj je zmožno in kaj hoče; to ljudstvo je jasno izreklo svojo voljo: Nič več razlik, nič več lenuhov, nič več kraljev in različnih protiljudskih izkoriščevalnih režimov! Hočemo, da delajo vsi, da vsi sodelujejo pri obnovi in graditvi države, ker le-ti bodo deležniki pravic. Hočemo Tita in republiko, ker le tako bomo lahko svobodno delali in vedeli, da delamo zase in da naših sil ne bo nihče izkoriščal za svoje župe.

Tudi mladina se je v velikem številu udeležila dela. mladina, ki nadaljuje delo, začeto že pred štirim leti in je pokazala, da je vredna svobode in zaupanja, s katerim gleda vse ljudstvo vanjo.

Naše žentstvo je prav tako pokazalo svojo aktivnost in vnetost. Dela so se udeležili zadrugari, sindikati, vojska, uradništvo itd.

Skupno se je udeležilo dela 10.980 ljudi; od teh je bilo 4050 mladine. Naredili so skupno čez 53.000 delovnih ur.

Delo so našli povsod. Čistiti so ceste, zasipavali jarke, pospravljali ruševine, podirali bunkerje in stolpe, vozili material in z njim zasipavali liňake in jarke, zlagali opeko in zbirali les.

Udarniki četrti Center (869), od teh ZMS 254, OF 489, AFZ 130) so delali v celotni na Mirju, kjer so pospravljali ruševine, jih odvažali in z njimi zasipavali jarke. Pri prulski šoli so čistili teren.

Esta, Menard Niko, Gerbič Marija, Kastelic Alojzij, Komolec Lovro, Dolič Mehmed in še toliko drugih, ker so vsi delali res udarniško. Članice AFZ so izdelale v nedeljo 3000 dečjih opremic in zaslužijo posebno pohvalo. Izkazala se je mala pionirka Vipotnik Brečica.

Vsi skupno so naredili čez 4300 ur. Iz četrti Rakovnik je delalo 1616 ljudi. Naredili so skupno 8080 ur. Čistili so ceste na Prulah, podirali bunkerje, zasipali protitankovski jarek, dolg 100 metrov, zasuli 200 m strelskega jarca, pobrali 200 žičnih ovir in porušili dva strojniška zaklona. Nekateri so delali na Izanski cesti, kjer so prav tako odstranjevali bunkerje, žične ovire, sploh vse ostanke okupatorja.

Odlikovali so se pri mladini: Petrov Anča, Vidmar Mato, Češnik Stefan, Kovačič Milan, Magušar Mica, Inkret Sašo, Pleško Viljem, Brus Ljubica, Bučar Antonija. Od ostalih: Nagode Julka, Selan Anton, Dr. Vlah, Poljak Slava, Zgonec Franc, Mencelj Alojz, Podipeec Franc, Modic Angela in še drugi.

Četrť Tabor je delala pri čiščenju okoli kolodvora. Podirala je zaklonišče pri belgijski vojašnici, snajzala ceste v Vodmatu in Zg. Št. Petru. Delalo je poleg drugih 175 mladincev, ki so naredili 875 ur. Najbolj so se izkazali mladinci: Zore Franc, Zalokar Zarko, Kajtš Anton, Kober Franc, Grm Marko, Grčar Stane, Potnik Ivica, Topolšek Štefka, Vuk Bruna, Kregelj Draža, Pohleven Silva in mnogo drugih.

V četrti Tabor je delalo tudi starejših 305, ki so naredili 1725 ur, skupno

2600 delovnih ur. Odlikovali so se: Jezovšek Polde, Smoljanovič Štipe, Cepal Franc, Malič Mariko, Povše Vili, Flere Nina, Pust Janez, Keber Franc, Hoge Maks, Boškovič Angela, Zajc Julka, Hribar Kosana, Ocvirk Jože, Dolenc Jože, Jerše Leo, Grčar Fani, Poljak Milka.

Četrť Vič je bila 1212 delovnih ljudi. Od teh je bilo okoli 600 mladincev. Podirali so bunkerje, zasipavali strelske jarke, pospravljali ruševine na Tržaški cesti in v Langusovi ulici. Naredili so skupno 6060 ur.

V tej četrti se je odlikovalo pri delu 159 ljudi.

Četrť Šiška je imela pri delu 894 ljudi, od teh 385 mladincev. Skupno so naredili 4470 ur. Zasipali so jarke in pri tem so se najbolj odlikovali Nebec Ivan, Furlan Danica, Terčič Joža.

Št. Vid je imel na delu 400 mladincev, 200 OF in AFZ in ca. 200 volkov. Popravljali so cesto na Podutik, podirali stolpe, vozili les. Skupno so naredili 7500 delovnih ur.

Na Ježici je delalo skupno 250 ljudi, od tega 211 mladincev. Naredili so 1250 ur.

V Polju je delalo okrog 400 mladincev poleg ostalih. Delali so na premikalnem kolodvoru, podirali bunkerje itd. Najbolj so se odlikovali mladinci: Zabukovec Štefka, Ocvirk Lada, Marinčelj Nada.

Za Bežigradom je delalo 118 mladincev. Zasipavali so jarke na bloku. Izkazali so se: Solar Slavko, Vidic Biala, Srišen Slavko, Čebulj Mara.

Poročilo o delu v Mostah se prida. Posebno se je odlikovalo ljudstvo četrti Rakovnik in Vič. Na Viču je delal 75 letni Klemenčič Matevž, 69 letni Novak Anton, 66 letna Bomoelc Nežka, 70 letni Jeglič Leopold, ki zaslužijo posebno priznanje in so lahko vzgled mladim lenuhom.

Dela so se udeležili iz ministrstev (622), z magistrata (800), pedagoška šola in gluho-nemi (268), tečajna gimnazija in učiteljske, sindikati, tovarne, železnica (1800), univerza (150).

Ce pregledamo udeležbo in uspehe prve ljubljanske delovne nedelje, lahko mirno rečemo: Ljubljana se zaveda časa in po tej poti bomo dosegli svoje cilje. Videli smo uspehe ljudske volje po vsej naši državi, vemo, kako dela ljudstvo v SSSR in mi nočemo ostati zadaj.

Ljubljana bo imela še več delovnih dni in pri naslednjih bodo izostale pomarnikljivosti, ki so se pojavile ob začetku.

Nadaljujemo z delom na podlagi, ki nam jo je ustvarila naša vojska! J. B.

nute. Vsakdo se je zavedal enega: »Člen skupnosti ne sme in ne more popustiti!« Rušili so se bunkerji in podirale so se žične ovire, ki so nam dolga štiri leta pile kri. Nam se ni treba več obkrožati z žičnimi ovirami in bunkerji, mi nimamo več strahu. Samo na tem področju je bilo zaposlenih skupno ca 470 tovarišev, od katerih je bilo 43 mladincev s terena Napoleonov trg, tovarišev z magistrata in tovarišev iz trobarskega oddelka. Vel'častno je izzvenela pesem dela na meji četrti, pred Konjušnico. Ca 120 tovarišev je razdiralo in pospravljalo ruševine, prizadete ob bombnem napadu dne 9. 3. 1945. Pri »Jernaču« (Oven) je z požrtvolnostjo odstranjevalo ruševine ca 35 ljudi. Istokot je pri tov. Pulcu v Lampetovi ulici odstranjalo ruševine hiše 23 tovarišev ZMS iz Trnovega in ca 30 ostalih tovarišev iz Trnovega in Kolezije. Mnogo je bilo tudi tovarišev iz centra, ki so prišli nesebično pomagat težko prizadetim.

Preko cele četrti je izzvenelo to delo v pravem akordu enotnosti in medsebojnega tovarštva. Mnogo tovarišev se je odlikovalo z neumornim delom. Za vedno so pozabljivi oni časi terorja in medsebojnega sovraštva. Prj delu smo se znašli vsi tovariši in baš delo nas je združilo n nas se združuje.

Zgodovina piše novo stran. Svet se preraja, nov duh veje preko zemlje. Nerači se oziramo, nazaj na črne dni naše zgodovine; naša edina skriv je, kako si bomo čim prej postavili nov in lepši dom.

Vsi tereni so bili, emotni v tem, da se slične nedelje ponavljajo tudi v bodoče. Prva delovna nedelja je dala vzgled vsem zaspancem in lenuhom, ki še stoje ob strani. V bodoče bo lahko vsakega sram, kdor bo ostal še doma in sedel v naslanjaču.

Med nami ni več razrednega gledanja, danes smo si vsi tovariši, intelgent in delavec. Skupno delo nas združuje in nas bo družilo, tako da bo cela naša slovenska zemlja postala ena sama velika zadruga tovarštva in bratstva.

Dejanska udeležba tovarišev četrti Rakovnik pri nedeljskem delu je bila: 1616 oseb in 35 voznikov.

Poljanski pionirji v Kemični tovarni Moste

Nedelja 2. septembra 1945 je bila v Kemični tovarni Moste zelo živahna. Delavci in nameščenci so v pospuščenem tempu prišli za delo pri obnovitvi neke tovarniške stavbe. Kmalu po pričetu dela ob 7. uri zjutraj je prikorakala pred tovarniška vrata četica mladih pionirjev kvarta Poljane in hotela v tovarno. Na vprašanje, kam so namenjeni, je bil odgovor: k vam, tudi mi hočemo pomagati pri obnovitvi domovine. Četnikomandant mali tov. Čresnovcec Stefan je nato popeljal svojo četico v strummec koraku naravnost pred stavbo, ki se obnavlja. Po kratkem raportu in navodilih nadzornika stavbe so se mladi pionirči z največjo vneto vrgli na delo. Njihove male ročice so res da komaj držale opeko, toda pridnost in navdušenje jih je napravilo močne, tako da so zidarji imeli vedno preveč dela, toliko so jim pionirčki nanesli opeke.

Ob pol dvanajstih so se spet postavili v vrsto in med petjem odkorakali iz tovarne v zavesti da so, če prav še majhni, doprinesli zadosti velik delez pri obnovi domovine.

Vodstvo Kemične tovarne Moste je pridne pionirčke spremljalo z velikim zadovoljstvom pri delu in jim izreka javno pohvalo. Zanimalo se je za imena pionirjev in izvedlo, da so sodelovali sledeči: Čresnovcec Stefan, četnikomandant; Čresnovcec Marjan, vrhovni starejši, Novak Dušan, Kokošij Matjaž, Kokošij Peter, Kos Stane in Štepec Jože.

Vodstvo Kemične tovarne Moste, kakor tudi stavbo podjetje Ing. Ferjan, ki ima nadzor nad stavbnimi deli, se vsem navedenim pionirjem javno zahvaljuje za njihovo delo pri obnovi domovine.

Naročnike v Novem mestu

naprošamo, naj odselej plačujejo naročnino v PODOBNEZNI »SLOVENSKEGA POROČEVALCA« v Novem mestu, Glavni trg 5, ki sprejema nove naročnike, oglašje, »smrtnice in rešuje vse reklamacije.

Pomagajte pri ustanovitvi mladinskih domov!

Nahranimó dneвно enega otroka brez doma!

Zbirajte igrače za naše male, ki so vojne sirote!

Blagoslov v letu osvoboditve: Dobropoljska občina ne slavi zmanj poljskih pridelkih. Na tamkajšnjih njivah je v letu osvoboditve zrasel ogromen krompirjev gomolj, kj tehta samo 10 kg manj kakor 1 kg

Na Rakovniku

Preko cele četrti se je že med tednom raznesla vest: »V nedeljo vsi na delo!«

Napravljamo pregled udeležbe in sicer za teren: Rudnik ca 40 oseb in 10 voznikov, Galjevica ca 400 oseb in 14 voznikov, Barje ca 100 oseb in 10 voznikov, Trnovo ca 350 oseb in 8 voznikov ter za teren: Prule ca 180 oseb in 1 voznik, torej skupno 1070 oseb in 43 voz. S takšno udeležbo smo računali.

V nedeljo zjutraj pa se je pokazal popolnoma drugačen rezultat. Od vseh strani smo vrelj vkup stari in mladi s krampji in lopatami v rokah in v naših sročih je pela samo ena pesem, pesem nesebične ljubezni do naše izmučene domovine... Tovarišsko smo tekmovali mladinci, žene in možje, da si združimo čim hitreje ustvarimo naš lepši dom.

Vel'častno je donela pesem krampon in lopat od Rudnika, kjer se je število delavcev ogromno povečalo. Polovica tovarišev je zasipavala jarke pri protitankovskih okopih in odkopavala pot pri Martincu. Druga polovica je sušila seno. Odzvalo se je 10 voznikov, ki so preko celega dopoldneva neumorno pomagali naši skupnosti.

Ista pesem je donela preko Barja, kjer so z nepopolno spretnostjo in hitrostjo odstranjevali fašistične ostanke: bunkerje in žične ovire. Dobro so se ljudje zavedali kaj so

